Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul IX, Nr. 14/ februarie 2018

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2018

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Dr. Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Vicepreşedinte:
Prot. Prof. Radu Rus

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Nicolina Mihuț
Prof. Călin Perțe
Prof. Vasile Juncu

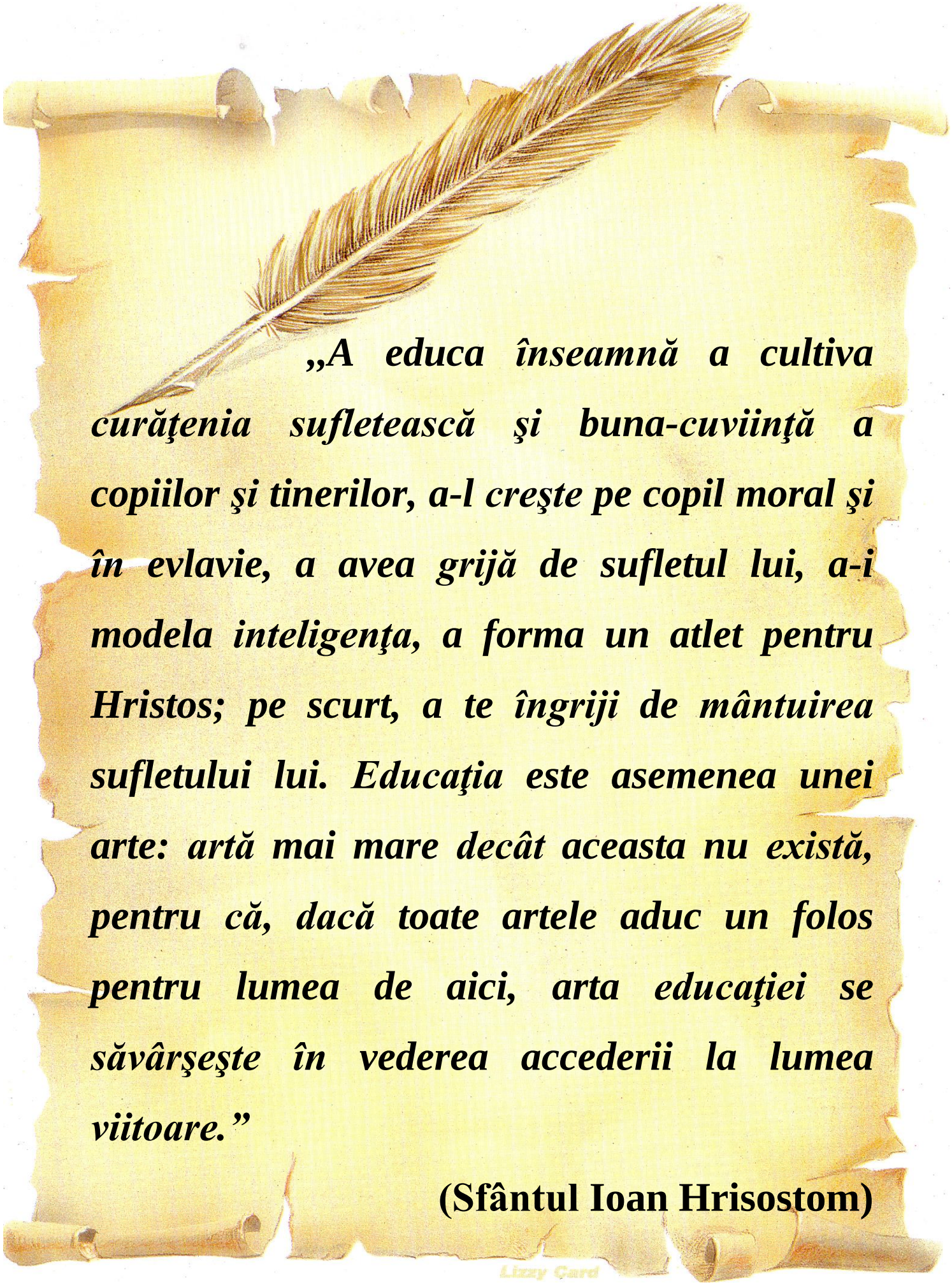

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare.”

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Cuprins:

Gomboș Stelian Titus (Secretariatul de Stat pentru Culte)

Catedrala Mântuirii Neamului – Simbol al Spiritualității noastre Românești și al Anului Centanar – 2018... **6**

Bărcăuan Cristina Sorina (Liceul Tehnologic Special Nr. 1 Oradea, jud. Bihor)

Crăciunul, darul Bucuriei **9**

Fercea Ghiorghița (Colegiul Național „Mircea Eliade" Reșița, jud. Caraș-Severin)

„Inima noastră nu vrea Holocaust, vrea toleranță" **11**

Juncu Vasile &Bubela Carmen (Liceul Teoretic *„Aurel Lazăr"* Oradea, jud. Bihor)

Se poate înfia un bunic? **17**

Leucea Daniela (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea, jud. Bihor)

Utilizarea strategiilor interactive în activitățile din grădiniță **21**

Leucea Dorel Mircea (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu"* Oradea, jud. Bihor)

Patriarhul Justinian Marina (1948-1977), slujitor și apărător al Bisericii Ortodoxe Române în timpul regimului comunist **26**

Popa Doru Gheorghe (Liceul Teoretic Gătaia, jud. Timiș)

Receptarea Sfintei Liturghii în viața elevilor și frecvența participării lor la slujba acesteia în Sfânta Biserică **37**

Rus Radu Valer (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, jud. Bihor)

***Vivat, crescat, floreat!* Liceul Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu” Oradea la zece ani de existență** **41**

Sirca Florin (Seminarul Teologic Ortodox Arad, județul Arad) & *Rus Radu Valer* (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, jud. Bihor)

Elevi din vestul țării – voluntari în Spania și Portugalia **43**

Biro Patrick Joshua – clasa a X-a (Colegiul Național *„Mihai Eminescu”* Oradea)

Creștinul acasă, la școală, în biserică și în comunitate **48**

Pop Maria Iulia – clasa a IX-a (Liceul Teoretic „Aurel Lazăr” Oradea)

Adevăratul creștin **51**

Suplăcan Cristina – clasa a IX-a (Liceul Teologic Penticostal *„Betel”* Oradea)

Focus: creștinul – acasă, la școală, în biserică și în comunitate... **53**

Szabo Doria – clasa a X-a (Colegiul Național *„Mihai Eminescu”* Oradea)

Creștinul în comunitate **55**

Șuteu Andrei – clasa a IX-a (Liceul Teoretic „Aurel Lazăr” Oradea)

A fi creștin **58**

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista *„Dascălul creştin*” **60**

Catedrala Mântuirii Neamului – Simbol al Spiritualităţii noastre Româneşti şi al Anului Centenar - 2018…

Prof. Dr. *Stelian Titus Gomboş*
Secretariatul de Stat pentru Culte

Da. Ne aflăm în Anul Centenar – un an special, deosebit, sfânt, plin de sacru şi simbol, plin de istorie, cultură, civilizaţie şi spiritualitate. Şi, astfel trebuie să şi rămână!...

Spuneam că este un an plin de sacralitate, sfinţenie şi simbol!...

Unul dintre aceste simboluri sfinte, sacre, perene şi eterne este noua *Catedrală Naţională, Patriarhală,* căci *Catedrala Mântuirii Neamului nostru Românesc* reprezintă simbolul şi sinteza ethosului creştin-ortodox al Poporului Român, zidirea ei implicând diverse şi variate semnificaţii, de la cele duhovniceşti-liturgice-pastorale-misionare-teologice până la cele naţionale-patriotice-artistice-arhitecturale-culturale şi social-comunitare.

În acest sens construirea ei se constituie într-un simbol al permanenţei sintezei dintre Biserică, Neam şi Popor, precum şi într-o afirmare dinamică a valorilor spirituale şi culturale ale Neamului/Poporului nostru.

În imaginea ei se vor regăsi tradiţia şi modernitatea, universalul şi particularul, amprenta inconfundabilă a devenirii istoric-religioase şi culturale a poporului român şi amprenta năzuinţelor spirituale ale acestui popor pentru veacurile ce vor veni.

Cu alte cuvinte, este nevoie de un asemenea efort spiritual, social, comunitar şi material pentru a da viaţa sacră unui spaţiu, sfinţit şi sfânt, care va folosi nemijlocit nu numai unui popor aflat în rugăciune, ci şi unui popor chemat să-şi afirme mereu identitatea, demnitatea, verticalitatea şi măiestria, precum şi loialitatea/fidelitatea faţă de visele şi năzuinţele înaintaşilor care doreau cu ardoare zidirea unui asemenea dumnezeiesc locaş. Comuniune a oamenilor cu Domnul Iisus Hristos şi întreolaltă, legătură între generaţii, punte între eclesial, artistic, cultural, şi social, deschidere responsabilă spre istoria şi spiritualitatea neamului nostru românesc, afirmare a identităţii şi a permanenţei creştinismului ortodox pe aceste meleaguri, simbol al unităţii spirituale a poporului român, spaţiu viu al afirmării valorilor Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos într-o lume secularizată şi globalizată, *Catedrala Mântuirii Neamului Românesc şi a Poporului Român,* de aici şi de pretutindeni, rămâne, deci, un ideal, un simbol, un reper care trebuie asumat

permanent, continuu, adică până la capăt, de către fiecare creştin. De ce? Pentru că are menirea cuprinzătoare de a ne aduce aminte, mereu şi mereu, într-o lume care renunţă cu atâta uşurinţă la propriile-i rădăcini transcendente, cine suntem, cu adevărat!...

Numai în măsura în care vom conştientiza necesitatea acestei mişcări lăuntrice de asumare dinamică a identităţii noastre vom reuşi să descoperim sensul ultim al acestei zidiri impresionante pe pământ românesc care nu este altul decât cel legat de aspiraţia spre propăşire şi mărturisire a credinţei neamului. Ori neamul, poporul – chiar într-o lume globalizată - ca de altfel fiecare persoană - chiar într-o lume hiper-individualizată - este chemată să conştientizeze că nu-şi poate afla sensul profund şi ultim al existenţei în afara lui Iisus Hristos. *Catedrala noastră Patriarhală, Naţională* ne arată că aspiraţia/menirea ultimă a lumii este dincolo de lume, ea ne indică că locul omului este Biserica şi Iisus Hristos este locul omului: în acest adevăr stă „pragul speranţei şi al nădejdii" pentru noi…

Credinţa ca manifestare a persoanei în comuniune se poate întrupa într-o viziune teologică asupra orânduirii spaţiului sacru care teologhiseşte şi exprimă această credinţă într-o intimă corespondenţă cu Evanghelia, dogma şi experienţa Bisericii.

Arhitectonica *Catedralei Naţionale a Mântuirii Neamului* – care, deloc întâmplător, ci, pur şi simplu, proniator, va fi consacrată/inaugurată în acest an, special/deosebit - al Centenarului Marii Uniri de la Alba Iulia, ne introduce, aşadar, în experienţa eclesială a credinţei noastre autentice, care converge în multiplele ei manifestări spre dimensiunea sacramentală, care, în Dumnezeiasca Euharistie oferă omului unirea maximă/deplină sau desăvârşită cu Domnul nostru Iisus Hristos şi totodată pregustarea plină de har şi de adevăr a Împărăţiei, ca neînserată zi a opta.

Configuraţia ansamblului arhitectural pune această dimensiune sacramental-liturgică în centru prin simbolistica Potirului Euharistic, după cum în interiorul acestui centru se ridică maiestuos *Catedrala noastră, Naţională şi Patriarhală*, a cărei simbolistică gravitează în jurul Pantocratorului Iisus Hristos şi a Sfintei Treimi care cuprinde întreg universul creat, începutul, mijlocul şi sfârşitul creaţiei. Statornicia Tradiţiei Bisericii se împleteşte, pozitiv şi constructiv, cu dinamica acesteia, într-o aspiraţie spre a cuprinde universalul şi particularul într-o sinteză a coborârii iubitoare şi mântuitoare a lui Dumnezeu la om şi o urcare iubitoare şi mântuitoare a omului la Dumnezeu, prin Iisus Hristos în Duhul Sfânt. Desigur, pe lângă aspectul soteriologic, nu lipseşte din ansamblul arhitectural nici dimensiunea eshatologică a creaţiei, reprezentată de cele opt turle ca simbol al zilei a opta.

În interiorul *Catedralei noastre Naţionale şi Patriarhale – închinată Praznicului Înălţării Domnului, Sărbătorii Eroilor Neamului şi ocrotită de Apostolul nostru Naţional – Sfântul Andrei cel întâi chemat la apostolatul hristic, mesianic şi mântuitor,* ca spaţiu sfânt şi sacru, oamenii nu vor privi doar estetica plină de semnificaţii teologice, duhovniceşti şi culturale, ci se vor ruga, se

vor angaja într-un itinerar spre sfinţenie, comuniune şi desăvârşire, pregustând, în acest fel, taina zilei a opta în Tainele Bisericii şi făcând experienţa acestei Sfinte Taine ca şi sens profund şi esenţial al existenţei personal-comunitare, descoperite deplin şi desăvârşit în Iisus Hristos.

Asumarea unui asemenea proiect, deşi se realizează în istorie, depăşeşte pentru fiecare creştin, imediatul cotidian, asemănându-se cu itinerarul „darului" transformat după cuvintele lui Iisus Hristos în „comoara din ceruri".

De aceea, darul fiecăruia pentru aici, în vederea unei asemenea construcţii, va fi „un dar pentru eternitate".

Altfel spus, pentru realizarea/împlinirea acestui deziderat spiritual, care se întinde ca un arc peste generaţii, este nevoie să-i acordăm acestuia un loc în sufletul nostru, loc care va deveni treptat semn al Împărăţiei şi al vieţii veşnice, legându-ne totodată de idealurile şi aspiraţiile înaintaşilor noştri, ca la rândul nostru să lăsăm, şi noi, o moştenire cu valoare de simbol naţional şi universal copiilor, nepoţilor şi urmaşilor noştri!...

Totodată, pentru împlinirea acestui demers ori deziderat spiritual, care deşi se săvârşeşte pe pământ, are rânduiala cetelor îngereşti, pentru ca oamenii împreună cu îngerii, creaţia întreagă să doxologească Creatorului ei, este nevoie de o credinţă vie şi dinamică şi de o iubire neîndoielnică şi incontestabilă faţă de Biserică, Popor şi Neam.

Biserica este un dar, de aceea să fim onoraţi şi fericiţi că suntem chemaţi să fim Biserica lui Dumnezeu, să avem bucuria că aparţinem Bisericii Lui. Ea este un dar frumos, în interiorul căreia noi trăim deodată, cu Iisus Hristos, frumuseţea negrăită a tainei istoriei poporului/neamului nostru şi a veşniciei lui!...

Prin urmare, să fim recunoscători pentru darul Domnului, pentru că „împreună cu Hristos" noi exprimăm experienţa de a fi cu toţi uniţi în numele Lui, experienţa de a fi Biserică, manifestată de poporul lui Dumnezeu în jurul Sfintei Treimi!…

Aşadar, iată şi de aici constatăm faptul că Biserica şi, de fapt, Ortodoxia este o formă de creştinism (nesecularizată în conţinutul şi fondul ei intrisec, adânc şi autentic) extrem de rafinată, de nobilă, de fină, pe care puţini o ştiu astăzi aprecia sau gusta în profunzimile ei dintru început, lucru pentru care ne rugăm Lui Dumnezeu – Cel în Sfânta Treime preamărit, să ne ajute şi să ne lumineze minţile, cele acoperite de umbra păcatului, a patimii şi a morţii!...

Crăciunul, darul Bucuriei

Prof. *Cristina Sorina Bărcăuan*
Liceul Tehnologic Special Nr. 1, Oradea

Unde începe şi unde se sfârşeşte bucuria unui om? La o primă privire s-ar putea spune că viaţa este presărată mai degrabă de nenumărate tristeţi şi rareori de bucurie. În faţa eşecurilor şi a morţii numai sfinţii îşi mai păstrează bucuria de a trăi. Prin ce minune reuşesc oare să învingă legile firii supuse durerii? Ei aud chemarea Celui Care aduce vestea bună a mântuirii şi îşi deschid inima care devine astfel locaş al Bucuriei neînserate.

Decembrie stă sub semnul darului. Febra cadourilor pare să-i atingă pe toţi oamenii, bogaţi şi săraci, darnici sau zgârciti, trişti sau bucuroşi. Sloganurile publicitare ne amintesc fără încetare că e momentul să dăruim cât mai mult pentru a ne demonstra dragostea pentru cei dragi. Străzile se transformă la ceas de seară în adevarate furnicare unde oameni obosiţi aleargă să cumpere cadouri. Se pare că în luna decembrie omul îşi reaminteşte de adevărata lui vocaţie, aceea de fiinţă care dăruieşte. Dar, dincolo de toate, Craciunul e momentul în care fiecare persoană ar trebui să conştientizeze că a primit deja cel mai preţios Dar care ar putea fi oferit vreodată, pe Mântuitorul lumii. Acesta este darul suprem venit din iubirea infinită a lui Dumnezeu pentru lume. Prinşi în vârtejul agitaţiei existenţiale, alergând după cadouri şi ostenindu-ne pentru a pregăti cu fast masa de Sărbători, uităm deseori esenţialul. Poate că în aceste zile de sărbătoare nu ar trebui să facem altceva decât să ne bucurăm, să sărbătorim cu tot sufletul primirea Darului suprem după ce, pe tot parcursul postului, ne-am pregătit inima să devină locaș duhovnicesc de naştere a lui Hristos.

O bucurie cum doar o dată pe an o poți simți, o bucurie a Crăciunului. Fără să cugetăm și să răstălmăcim sensul cuvântului Crăciun, fiecăruia dintre noi i se implementează, acel zâmbet natural, ce descrie imensitatea bucuriei lăuntrice pe care o reflectă sarbatoarea.

O sărbatoare a sărbătorilor, ce ne adună pe toti, de la mic la mare spre această rază de speranță a traiului în sânul propiei familii. De suntem singuri, cum poate mulți dintre noi avem sentimentul, uneori, aceste momente de iarnă în sărbătoare, aduc beteala pomului în jurul gândurilor noastre. Atârnând atât de multă bunăstare precum zăpada pe coroana copacilor, sufletele noastre se înalță spre o altă dimensiune spirituală ce comunică mai ușor cu Dumnezeu. Primul fulg de nea devine o curiozitate, apoi ceilalți solitari încântă natura prin dansul lor specific cu o coregrafie nouă de fiecare dată, atrăgând precum un magnet privirile curioase. Cu un țel bine definit, acestea dau

contur unei dumnezeiești povești și parcă, printr-o minune, viețile noastre nasc precum acei ghiocei gingași și firavi.

E sărbătoarea când Cerul își arată bucuria Nașterii Domnului în ieslea cea săracă. Căci bogăția nu aduce după sine sărbătoarea, ci smerita bogăție sufletească pune în valoare sărbătoarea. Exteriorizarea emoțională a firii noastre trebuie să fie echitabilă și solidară evenimentelor ce ne clădesc ca fii ai lui Dumnezeu. "Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu" (Ioan 1, 12). Este bine să știm că toate sunt bune, dar nu și de folos.

Mântuitorul S-a născut într-o iesle, loc tainic, de mare simplitate, pe care am putea să-l interpretăm ca pe un simbol al profunzimilor fiinţei umane. Reuşim oare să facem din inima noastră un loc în care Fiul Lui Dumnezeu să se nască? După cum spune teologul Giovanni Vannucci, «Dacă Hristos se naşte de o mie de ori la Betleem, dar nu şi în inima ta, în zadar este». Nu putem să ne bucurăm cu adevărat de Crăciun, dacă nu-L vom fi primit mai întâi pe Hristos în sufletul nostru. Primindu-L, vom putea dărui la rândul nostru cel mai frumos dar : bucuria pe care nimeni si nimic nu o poate umbri. Suntem deseori tentaţi să oferim multe lucruri celor pe care îi iubim. Ne concentrăm asupra formelor, uitînd ca nu acestea vor trece pragul Împărăţiei unde suntem chemaţi să ne bucurăm de « ceea ce ochiul nu a văzut si urechea nu a auzit...». O singură bucurie trece pragul morţii, bucuria mântuirii, iar aceasta nu se găseşte în nimic material.

Cel mai mare dar pe care îl poate oferi un om altui om este prezenţa iubitoare ; pe langă aceasta orice altceva, oricât de costisitor si de frumos ar fi, nu înseamnă mare lucru. Adevărata dăruire începe atunci când, nemaiavând nimic de dat, ne oferim pe noi înşine printr-o vorbă bună, o mângâiere, sau o ascultare atentă a celuilalt. Dăruind aceasta, ne asemănăm cu Dumnezeu care este Iubire. Sărbătoarea Naşterii Domnului este un binecuvantat moment pentru a deveni mărturisitori ai Bucuriei într-o lume care trăieşte sub semnul tristeţii. Acum este momentul să fim mai aproape de cei singuri, săraci sau bolnavi, chiar dacă nu avem, poate, nimic material de oferit. Să nu uităm că suntem responsabili de Darul pe care ni l-a făcut Dumnezeu. Aceasta înseamnă că în orice moment al vieţii trebuie să răspundem afirmativ când suntem chemaţi să dăm ceva. Când credem că nu avem nimic de dăruit, înseamnă că ne-am îndepărtat de Hristos care este sursă de bucurie nesfârşită. Mântuitorul se naşte pentru a ne dărui din belşug bucuria Vieţii. Să ne deschidem inimile pentru a primi acest nepreţuit dar şi să devenim la rândul nostru izvoare de bucurie pentru aproapele nostru.

„Inima noastră nu vrea Holocaust, vrea toleranță”

Prof. *Ghiorghița Fercea*
Colegiul Național *„Mircea Eliade”* Reșița, jud. Caraș-Severin

Titlul acestui articol reprezintă titlul unui proiect desfășurat în perioada ianuarie-iunie 2017, de elevii Colegiului Național „Mircea Eliade” Reșița în parteneriat cu The Olga Lengyel Institute for Holocaust Studies and Human Rights (TOLI) New York.

Proiectul nostru a fost alcătuit din activităţi prin intermediul cărora elevii au cunoscut şi înţeles mai bine fenomenul Holocaustului, pentru a învăţa din greşelile trecutului, astfel încât acestea să nu se mai repete niciodată, au învățat să aprecieze şi să contribuie la menţinerea democraţiei, a valorilor şi a principiilor pe care aceasta le promovează: pluralismul, respectul pentru drepturile omului, pacea, toleranţa, acceptarea diferenţelor . Prin intermediul acestui proiect am urmărit formarea civică a elevilor, a membrilor comunităţii, pentru schimbarea mentalităţilor, diminuarea discriminărilor de orice fel, pentru comunicare și bună convieţuire.

La prima activitate „Nu Holocaustului. Nu terorismului. Da Toleranţei!”, de Ziua Internațională de Comemorare a Victimelor Holocaustului au participat mai mulţi specialişti. Reporterul de război Mario Balint, care 20 de ani s-a aflat în prima linie a conflictelor militare care au însângerat lumea acestor decenii: Croaţia 1991, Transnistria 1992, Kossovo 1999, Afganistan 2002, 2005 şi 2007, dar mai ales Irak, timp de şapte ani, din februarie 2003, până în 2010. Redactorul-șef de la M-securitynews.ro, le-a vorbit elevilor despre Holocaust dincolo de paginile manualelor şcolare şi despre războiul de azi din Orientul Mijlociu. Profesorul universitar Ileana Cristina Rotaru, de la

partenerul „Nevo Parudimos”, a dialogat cu cei prezenţi, despre rolul media în structurarea reprezentărilor despre Holocaust şi despre drepturile copilului în zonele de conflict, iar profesorul Adela Schindler, despre studiul publicat, în urma interviurilor luate cu ani în urmă, de la supravieţuitori ai Holocaustului din comunitatea Reşiţa. S-a ţinut un moment de reculegere în memoria victimelor Holocaustului, iar elevii au prezentat câteva acte de terorism petrecute in ultimul timp, au vorbit despre nevoia de toleranţă, de informare, de conştientizare a pericolelor terorismului, nevoia de reacţie şi de apărare. A fost prezentat logo-ul ales de elevi: o carte într-o inimă, pe pagina trecutului semnele Holocaustului, pe pagina prezentului și a viitorului , porumbelul, simbolul toleranței și al păcii (http://www.infocs.ro/video-elevii-de-la-eliade-spun-raspicat-nu-holocaustului-nu-terorismului-da-tolerantei/).

Cu ocazia Zilei Internaţionale a Nonviolenţei în Şcoli, 30 ianuarie 2017, Colegiul Național „Mircea Eliade” Reșița, a organizat activitatea „Violenţa este argumentul celui lipsit de argumente!”- o reflectare asupra evenimentelor rasiste, inclusiv din mediul şcolar şi premierea elevilor clasei tolerante. Scopul activității a fost prevenirea actelor de violență în rândurile elevilor și formarea unui comportament pozitiv și tolerant în relaționarea cu ceilalți.

Au participat elevii din clasele a VIII - a şi a VII - a, coordonaţi de profesorii Fercea Ghiorghiţa şi Perţa Cristina, care au luat cuvântul şi au animat o dezbatere despre fenomenul violenței în școală, în societate. Invitatul nostru special, a fost cunoscutul şi apreciatul reporter de război, Mario Balint, care a vorbit despre terorism, ca factor de risc la adresa păcii şi securităţii popoarelor, despre aspecte concrete ale discriminării în şcolile aflate în zonele de conflict din fosta Iugoslavie şi din Irak. Expoziţia de desene “Stop violenţei”, amenajată de elevi, îndrumați de profesor Vukovics Damian Titiana, a fost un succes, elevii claselor V-VIII dând dovadă de pasiune și creativitate.În prima parte elevii clasei a VIII-a , au arătat în intervențiile lor cum este celebrată Ziua Memorială a Holocaustului la nivel național și în celelalte state, pentru că noi toți trebuie să cunoaștem trecutul, pentru ca tânara generație să fie educată, în spiritual toleranței și al bunei înțelegeri. S-au prezentat materiale despre violență precum și exemple de bună practică – rezolvarea unor cazuri concrete, cu efecte asupra ameliorării fenomenului. S-a insistat pe factorii și cauzele care generează violența, asupra modalităților de prevenire și ameliorare a fenomenului violenței în școală, dar și pe valorile care ne motivează și ne mențin direcția în viața fiecăruia dintre noi: comunicare, libertate, responsabilitate, siguranță, educație, credință, carieră, familie, prietenie, toleranță. Concluzia a fost că elevii trebuie să fie mai atenți cu ce se întâmplă în jurul lor, să-și găsească modele pozitive printre eroii și lecturile lor, printre personalitățile care s-au remarcat în diferite domenii de activitate , să sesizeze formele de violență și să anunțe mai departe, solicitând ajutorul părinților și profesorilor. Trebuie să tolerăm ca să fim toleraţi, trebuie să respectăm ca să fim respectaţi, trebuie să oferim libertate ca să fim liberi. Toate aceste atitudini stau la baza toleranței, care trebuie privită

ca o virtute nu ca o obligație (http://www.infocs.ro/violenta-este-argumentul-celui-lipsit-de-argumente-o-reflectare-asupra-evenimentelor-rasiste/).

Activitatea „Lecţii de demnitate cu emoție”, a fost dedicată Zilei Comemorării Jertfelor Holocaustului şi a avut drept scop formarea comportamentelor și atitudinilor tolerante pe baza

cărora elevii să acționeze cu înțelegere și responsabilitate în diverse circumstanțe ale vieții. Elevii, împărțiți pe grupe, după vizionarea CD-lui cu mărturii ale supravieţuitorilor înregistrate la Şcoala de vară „Holocaustul din România, între istorie şi memorie”, Buziaş, 2016, au selectat și alte imagini și informații de pe internet, pe care le-au asamblat, confecționând postere despre “Lagărul de la Aushchwitz”, “Adolf Hitler”, “Holocaust versus Toleranță”, “Holocaustul din România” și “Tratamentul inuman din lagăre”.

Sub genericul „Respect, Toleranţă, Pace”, în 20 februarie am marcat Ziua dezrobirii romilor din România şi Ziua Justiţiei sociale. Elevii au rememorat momentul în care au fost eliberaţi de sclavie romii, prin actul normativ promulgat de domnitorul Barbu Știrbei în 1856 și au atras atenția prin prezentările lor că scopul zilei mondiale a justiției sociale este de a atrage atenția factorilor responsabili asupora unor probleme precum sărăcia, șomajul și excluziunea socială. Printre rezultatele obținute amintim: comemorarea evenimentelor pentru crearea unei atitudini corecte de egalitate și respect față de etnia romă și a unei atitudini de respingere a corupției, care generează sărăcie și discriminare.

În ziua de 1 martie - „Ziua Discriminării 0”, împreună cu elevii, am făcut o vizită la Sinagoga Reşiţa, într-o zi de rugăciune.Elevii au discutat cu președintele Ivan Schnabel și cu membri ai comunității evreiești, au stabilit un prim contact pentru a afla dacă mai există supraviețuitori ai Holocaustului sau rude ale acestora.

Pe 20 martie, în Sala Europa, am desfășurat o altă activitate cu rol educativ „Istoria romilor. Repere istorice şi culturale. Împreună în viaţă, împreună la şcoală”. Am prezentat informaţii despre robie, deportări, tradiţii, holocaust, iar metodele au fost

documentarele, discuţia liberă, creare de postere. Elevii au fost foarte interesaţi de subiectul propus.Nu au existat atitudini negative. Materialele diverse și documentate şi implicarea elevilor, au fost două dintre punctele tari ale activităţii.

„Inima vrea toleranță nu Holocaust", s-a numit activitatea din proiect din 21 martie, desfăşurată sub forma unei biblioteci vii, pentru Ziua Mondială a eliminării discriminării rasiale. Elevii au reflectat asupra cauzelor si efectelor terorismului asupra lumii contemporane, asupra incidentelor xenofobe, antisemite, asupra evenimentelor rasiste de anul trecut, atentate teroriste, emigranți și au realizat fluturi multicolori din hârtie ca simbol al luptei pentru evitarea discriminării între oameni. Am îmbogățit materialele de studiu despre istoria evreilor cu alte prezentări și postere realizate de elevi, fiind un model de bună practică pentru alte școli.

În Amfiteatrul Colegiului Naţional "Mircea Eliade" din Reşiţa, în data de 7 aprilie 2017, s-a desfăşurat activitatea „ Robia romilor și Holocaustul romilor. Atitudini". Partenerii evenimentului au fost Inspectoratul Școlar Județean Caraș-Severin, Casa Corpului Didactiv Caraș-Severin, Asociaţia Nevo Parudimos Caraş-Severin şi Asociaţia "Misiunea Pâinea vieţii" Susani Timiş.

Acțiunea s-a desfășurat în cadrul zilei metodice a profesorilor de istorie. Informaţiile prezentate în cadrul activităţii au fost despre Holocaust, categoriile afectate, lagăre, începuturile istoriei romilor, despre romi în evul mediu, despre robie, despre deportări, tradiţii, discriminare, toleranţă. Metodele folosite au fost documentarul, discuția liberă, chestionarul, expozitia de carte și expoziția fotografică. Aspectele practice despre cum trebuie să ne comportăm cu elevii noştri de etnie rromă, "Dar în şcoală ce să facem şi ce nu" şi expoziţia de fotografie "Munca forţată", împrumutată de Asociaţia Nevo Parudimos, cu sprijinul domnului Daniel Grebeldinger, cu ajutorul căreia am explicat mai bine ce au însemnat deportările și de ce ar trebui să se facă dreptate pentru supravieţuitorii rromi, s-au bucurat de aprecierea celor prezenți și ne-a creat un sentiment de satisfacție, după munca depusă. Cred că profesorii participanţi au plecat cu un bagaj important de cunoştinţe despre Holocaust în general și istoria romilor (http://www.infocs.ro/proiect-scoala-mea-toleranta-la-eliade-resita-de-ziua-internationala-a-romilor/).

Cu elevii dragi din clasa a VIII-a, pasionați de temă, am desfășurat acțiunea „Istorie și simbolism - Pagini din Istoria Holocaustului-mărturii ale supraveţuitorilor din Reșița și din Banat, călăuzindu-ne de cuvintele lui Elie Wiesel**:** "Oriunde femeile și bărbații sunt persecutați din cauza

rasei, religiei și opiniilor lor politice, acel loc trebuie - în acel moment - să devină centrul universului."

Împreună cu elevii clasei a XI-a am realizat Seminarul "Lecții de demnitate - memoria salvată". Concluzia eseurilor prezentate poate fi sintetizată astfel: "Cu timpul lucrurile au intrat pe un făgaș normal și viața și-a reluat cursul. Tinerii s-au căsătorit, au avut copii care au trăit într-o lume nouă, nu neapărat pașnică, dar într-o țară proprie, a lor, după mii de ani de împrăștieri. În fiecare an se organizează comemorări în amintirea celor morți în Holocaust care au ca menire să nu lase să se aștearnă uitare peste această tragedie. Și viața continuă!"

Un grup de elevi de la clasele de filologie ale Colegiului Național „Mircea Eliade”din Reșița, a participat în 8 iunie 2017 la o excursie tematică în municipiul Lugoj, denumită „Mărturii istorice - memoria salvată”.

Cu această ocazie au vizitat obiective istorice legate de istoria locală, parte integrantă a istoriei naționale și universale, cum ar fi Sinagoga Lugoj, Memorialul Max Auschnit și Muzeul de Istorie, Etnografie și artă plastică. Vizita le-a permis elevilor să aprofundeze mai bine, atât noțiunile de respect față de drepturile și libertățile fundamentale ale omului, de toleranță și bună conviețuire între etniile din Banat, cât și cele legate de istoria evreilor pe aceste meleaguri de la începuturi și până astăzi. Acest lucru a fost posibil cu sprijinul doamnei Magda Ciuta, reprezentanta Fundației "Misiunea Pâinea Vieții" Timiș, partener în acest proiect. De asemenea muzeograful Răzvan Ioan Tinca le-a oferit elevilor informații prețioase, parcurgând toate secțiile muzeului - arheologie, etnografie, memoriale, artă plastică și istorie medie, modernă, insistând pe clădirile, casele memoriale, monumentele și statuile personalităților existente în

Lugoj, pe rolul orașului “perlă culturală a Banatului” în lupta pentru libertate și aspirație națională, pe coloratura etnică multiplă a Banatului și pe buna conviețuire a acestora. La Sinagogă, elevii au fost fermecați de istorisirile domnului Ivan Eric Bloch - președintele Comunităţii Evreieşti din Lugoj, despre „Evreii din Banat, ieri si azi", afirmând că "Banatul e mai tolerant din punct de vedere cultural în privinţa convieţuirii dintre naţionalităţi, iar Lugojul a fost mereu un exemplu”. Toţi elevii participanţi la activitate au fost recompensați cu diplome.

Pentru calitatea actiunilor pe tematica Holocaustului, profesorul Fercea Ghiorghița se află prientre cei 14 profesori de istorie selectați de Ministerul Educației Naționale, pentru a participa la cursul de formare la Institutul Yad Vashem, Ierusalim, în august 2017 (http://reper24.ro/holocaustul-o-lectie-trecutului-pentru-prezent-invatata-de-elevii-colegiului-national-mircea-eliade-din-resita/).

Ținând cont de amploarea tragediei Holocaustului este important ca ea să fie bine cunoscută, altminteri riscăm să o retrăim, în alte timpuri, sub alte forme. Prin specificul profesiunii noastre ne revine nobila misiune de a forma mințile tinere. Elevii de azi trebuie să știe ce s-a întâmplat în trecut pentru că ei sunt făuritorii istoriei de mâine. Atunci când abordăm acest fenomen la lecții, este greu să îi vezi pe protagonistii săi dincolo de niște cifre fabulos de mari ale victimelor, de aceea e nevoie de proiecte.

Mulțumim The Olga Lengyel Insitute & The Memorial Library!

Se poate înfia un bunic?

Prof. *Vasile Juncu și Prof. Carmen Bubela*
Liceul Teoretic *„Aurel Lazăr”* Oradea, jud.Bihor

Răspunsul afirmativ la această întrebare îl dau cei care au pus *umărul* la proiectul educațional „Înfiază un bunic”. Acest proiect e realizat de Liceul Teoretic „Aurel Lazăr” în parteneriat cu Fundația Consistoria „Efrem Beniamin” din Oradea, proiect care vrea să promoveze activitățile de voluntariat, dar și să răspundă activ la chemarea Domnului nostru Iisus Hristos de a ne iubi aproapele.

Din echipa proiectului fac parte directorul Liceului Teoretic „Aurel Lazăr”, profesor Gheorghe Tirla, Carmen Bubela, Juncu Rodica, Brădău Cristina, Zopota Ciprian, Emilia Negru, Ilisoi Eugen, Uivaroșan Gianina, Ovidiu Hanga, Juncu Vasile, Pintea Ramona, precum și elevii voluntari lăzărișți. Pe timpul desfășurării activităților programate în cadrul proiectului au participat și alți profesori și părinți ai elevilor, care au contribuit la buna desfășurare a acestor acțiuni. Proiectul este sprijinit de părintele inspector profesor Florin Negruțiu, care s-a implicat personal și încurajează astfel de activități educative.

Izvorul acestui proiect este inima noastră, iar ținta acestui proiect este inima semenilor noștri mai vârstnici. Altfel spus, acest proiect educativ urmărește să trezească și să mențină vie iubirea creștină față de aproapele nostru, să implice cât mai mulți membri ai societății noastre, să vină în sprijinul nevoilor persoanelor

vârstnice. Voluntariatul se naşte din dorinţa de a face bine, de a ajuta, de a fi de folos celui de lângă noi.

Acest proiect a început în luna aprilie a anului 2016, dar nu pot să afirm când se va încheia, pentru că, după cum se desfăşoară, cred că nu se va termina niciodată.

Ştim că Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne învaţă să nu ne lăudăm cu faptele noastre bune, şi să le facem în taină, pentru a evita mândria şi slava deşartă, dar pentru a nu fi acuzaţi de pasivitate, este imperios necesar a da dovadă de realism, obiectivitate şi de a face cunoscută societăţii necesitatea şi eficienţa acestor activităţi de întrajutorare a semenilor noştri. Exemplul personal este cel mai mobilizator factor, nu-i aşa?

Iată câteva activităţi desfăşurate în cadrul acestui proiect educativ.

În luna aprilie 2016, 20 elevi din clasa a V-a împreună cu echipa de proiect, au făcut o vizită la Căminul de bătrâni. Aceştia au pregătit pentru oamenii vârstnici un spectacol artistic, dulciuri şi fructe.

Tot în luna aprilie a avut loc activitatea intitulată „De Paşti fii mai bun!". În cadrul acestei activităţi, elevii au confecţionat aranjamente de Paşti pentru camerele persoanelor vârstnice din azil. De asemenea le-au oferit acestora îmbrăcăminte şi dulciuri.

În luna mai, elevii clasei a V-a şi clasei a XI-a D împreună cu echipa de proiect au oferit acestora vaze pictate de ei, flori şi dulciuri.

In luna iunie, elevii au pregătit un program cultural-artistic propriilor bunici în sala festivă a liceului nostru şi au prezentat activităţile desfăşurate la azilul de bătrâni, oferind în final bunicilor

flori.

Activităţile din cadrul proiectului ,,Înfiază un bunic" s-au continuat şi în luna iulie cu o vizită la căminul de bătrâni a doamnei profesoare Carmen Bubela, însoţită de 15 copii preşcolari. S-a cântat, s-au recitat poezii iar copiii au oferit brioșe, bomboane și desene făcute de ei persoanelor vârstnice din cămin.

În noiembrie 2016, elevii au oferit persoanelor vârstnice dulciuri, pufuleți și botoșei de iarnă.

La vizita din decembrie 2016, membrii proiectului au colindat persoanelor vârstnice şi au oferit un spectacol de Crăciun, aducând bucuria Naşterii Domnului şi în sufletele celor de la cămin.

Au fost dăruite dulciuri, fructe şi articole de îmbrăcăminte, au fost împodobite camerele căminului cu decoraţiuni confecţionate de către elevi.

Cu ocazia primei zile din martie 2017, elevii au dăruit mărţişoare bunicilor, iar cu ocazia zilei de 8 martie au realizat un spectacol dedicat mamelor şi bunicelor noastre. De asemenea au fost oferite dulciuri, fructe şi flori.

În luna aprilie, elevii au pregătit un spectacol artistic pentru a marca Sărbătoarea Învierii Domnului; au fost dăruite aranjamente şi decoraţiuni pascale celor de la cămin, dar şi fructe sau dulciuri.

În iunie au avut loc două vizite ale elevilor la bunici; s-a sărbătorit ziua bunicilor noştri cu un program artistic realizat de elevi şi coordonat de prof. Zopota Ciprian, cu multe buchete de flori şi zâmbete oferite din toată inima.

În anul 2017 au mai fost activităţi specifice în septembrie, octombrie şi decembrie, prilej cu care

le-au fost oferite bunicilor fotografii realizate în timpul vizitelor anterioare, flori, fructe, dulciuri iar de Crăciun un spectacol de colinde.

Toate întâlnirile dintre membrii proiectului şi *bunici* au fost încărcate de emoţie, de bucuria de a împărtăşi celor dragi momente de căldură sufletească, de lumină îngerească şi o îmbrăţişare sinceră. Proiectul se va derula în continuare şi în anul 2018.

Utilizarea strategiilor interactive în activităţile din grădiniță

Prof. *Daniela Leucea*
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea, jud. Bihor

Nevoile şi cerinţele copiilor, „actori” pe scena educaţională, pretind dascălilor o schimbare radicală a modului de abordare a activităţii didactice. Grădinița este ca o lume fermecată, plină de basm şi feerie, este lăcaşul unde se pun bazele „clădirii” fizice şi spirituale a „puiului de om”. Doar „zâna”, modelatoarea de suflete şi minţi, ştie, cu mult tact şi răbdare, să-i treacă pragul palatului fermecat pentru a îmbrăca haina plină de vrajă şi mister a basmului, a jocului, a cântecului şi a poeziei.

În accepţiunea modernă, metodele de învăţământ reprezintă modalităţi de acţiune, instrumente, cu ajutorul cărora copiii, sub îndrumarea educatorului, îşi însuşesc cunoştinţe, îşi formează şi dezvoltă priceperi şi deprinderi intelectuale şi practice, aptitudini şi atitudini. Metodele de învățământ se pot clasifica în metode tradiţionale şi metode moderne.

Esența și valoarea pragmatică a metodelor nu pot fi deduse decât prin raportare la specificul procesualității activităților de predare și învățare, pe care le deservesc, prin examinarea multiplelor funcții pe care ele le îndeplinesc în cadrul unei situații date. Acestea, fiind direct implicate în actul instruirii, pot să modifice mersul procesului de predare-învățare și să imprime un anumit curs derulării acestuia. Făcând acest lucru, metoda devine o variabilă care influențează efectele învățării, devenind o variabilă cauzală, răspunzătoare, într-o anumită măsură, de rezultatele obținute, de nivelul acestora și eficiența învățământului

Metodele interactive de grup reprezintă o noutate, o schimbare, un nou început, o altă abordare a conţinuturilor educative prin care se rezolvă mult mai facil problemele de relaţionare, de comunicare, de responsabilizare, de învăţare reciprocă. Aceste metode, prin noutatea şi atractivitatea lor, stimulează copiii, îi motivează pentru activitatea de învăţare, reduc stresul trăit de educatoare şi copii într-o activitate tradiţională. Preşcolarii descoperă o nouă experienţă interrelaţionând în grupuri de învăţare activă, ei studiază, investighează şi capătă încredere în capacităţile individuale şi în cele ale grupului. Aceste activităţi cu variantele şi etapele lor realizate prin metodele interactive trebuie predate ca un joc cu reguli, prin care copiii învaţă, cooperează şi în acelaşi timp se distrează, se relaxează, învăţând astfel să rezolve mai uşor problemele cu care se confruntă, să ia decizii în grup şi să aplaneze conflictele.

Aplicarea metodelor interactive solicită timp, diversitate de idei, angajare în acţiune, descoperirea unor noi valori, responsabilitate didactică, încredere în rezultatele ce se vor obţine, dar şi în capacitatea personală de a le aplica creator pentru eficientizarea procesului instructiv-educativ. Abordarea lor implică mult tact din partea educatorilor, deoarece trebuie să-şi adapteze stilul didactic în funcţie de tipul de copil: timid, pesimist, agresiv, acaparator, nerăbdător, pentru fiecare găsind gestul, mimica, interjecţia, întrebarea, sfatul, orientarea, lauda, reţinerea, aprecierea, entuziasmul, în concordanţă cu situaţia creată. Pentru aplicarea metodelor, amenajarea spaţiului este foarte importantă datorită faptului că preşcolarii gestionază acest spaţiu precum şi materialele puse la dispoziţie în vederea realizării sarcinilor primite. În timpul derulării activităţilor bazate pe metode interactive spaţiul poate fi modificat chiar de către copii pentru a corespunde stilului de învăţare şi iniţiativelor creative ce ţin de resursele materiale existente (truse, jucării, jetoane etc). Astfel, ei învaţă să exploreze mediul educaţional ce îi înconjoară în scopul rezolvării sarcinii didactice, să coopereze în acest sens, să se accepte, să se asculte activ, menţinând ordinea pentru că nu uită că vor fi evaluaţi.

Activizarea reprezintă un proces complex, sistematic şi dinamic care angajează întregul potenţial psiho-fizic al subiecţilor cunoaşterii. Prin activizare se urmăreşte realizarea unei învăţări şi formări active şi interactive, în care cel care învaţă să se implice efectiv, intens, profund şi deplin, cu toate dimensiunile personalităţii sale – intelectuale, fizice şi afectiv-voliţionale. Activizarea nu neglijează dimensiunea socială a activităţii elevilor, implicarea acestora putându-se realiza în cadrul tuturor formelor de organizare a activităţii lor – frontală, de grup şi individuală, Procesul de activizare trebuie perceput ca un efort de transformare a posturii pe care o deţine copilul în procesul de învăţământ – din obiect al educaţiei (aşa cum era în învăţământul tradiţional), el devine obiect şi subiect al educaţiei, participant activ la propria formare şi devenire.

Interactivitatea presupune o învăţare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii şi argumente, creează situaţii de învăţare centrate pe disponibilitatea şi dorinţa de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă şi activă, pe influenţa reciprocă din interiorul microgrupurilor şi interacţiunea socială a membrilor unui grup.

În continuare voi prezenta câteva metode moderne pe care le-am folosit în procesul instructiv educativ în funcţie de obiectivele urmărite la fiecare activitate.

Bula dublă - este o metodă de predare-învăţare, uşor de aplicat, care grupează asemănările şi deosebirile dintre două obiecte, fenomene, idei, concepte etc.. Ea este reprezentată grafic din două cercuri mari în care se aşează câte o imagine care denumeşte subiectul abordat. De cele două cercuri mari se află relaţionate prin linii alte cercuri mici situate între cercurile mari în care se specifică asemănările, iar în cercurile exterioare se specifică caracteristicile fiecărui termen, particularităţile sau deosebirile.

Exemplu. În cadrul Domeniului Limbă şi Comunicare, având ca mijloc de realizare convorbirea, la tema **„Ce ştim despre anotimpuri?”** în cercurile mari am aşezat imagini reprezentative despre anotimpurile toamna şi iarna. Copiii au completat două caracteristici ale anotimpului toamna (cad frunzele, pleacă păsările călătoare), două caracteristici ale anotimpului iarna (ninge, îngheaţă apa) în cercurile exterioare şi două asemănări (anotimp, 3 luni) în cercurile mici din mijloc. O altă activitate la care am folosit metoda Bula dublă, în cadrul Domeniului Știință, având ca mijloc de realizare observarea, a fost tema, **„Animale din ograda bunicii”**. În această activitate în cele două cercuri mari am aşezat imagini cu cele două animale (vaca, respectiv calul), iar copiii au completat cercurile mici din mijloc cu asemănările existente între ele (sunt animale domestice, se hrănesc la fel, au corpul format din aceleași părți), iar în cercurile exterioare au completat cu caracteristicile acestora (vaca are coarne, ne dă lapte, calul are coamă, este folosit la tracțiune).

Schimbă perechea este o altă metodă interactivă pe care am folosit-o în activităţile cu preşcolarii. Această metodă are ca obiectiv stimularea comunicării şi rezolvarea de probleme prin lucrul în pereche. Metoda „Schimbă perechea” am folosit-o în activităţi de observare, activităţi de convorbire, activităţi practice etc.

Exemplu. La activitatea de observare cu tema **„Legume de toamnă”**, am urmărit ca, prin lucrul în pereche, copiii să descopere cât mai multe caracteristici ale legumelor care se coc în anotimpul toamna. Am organizat copiii în două cercuri după semnele distincte pe care le aveau aşezate în piept, în interior copiii cu frunze galbene, în exterior copiii cu frunze verzi. La îndemnul educatoarei, copiii au luat din coş o legumă la alegere pe care au observat-o, au analizat-o pentru a spune totul despre ea. Perechea a analizat leguma timp de 3-5 minute. La comanda educatoarei: *Schimbă perechea!* copiii din interior s-au deplasat şi au format o nouă pereche. Copiii din cercul exterior au făcut o sinteză a observaţiilor anterioare şi au continuat analiza cu noua pereche pentru descoperirea caracteristicilor legumei prin câţi mai mulţi analizatori. Perechile s-au schimbat atunci când s-au epuizat toate ideile copiilor şi când fiecare copil a făcut pereche cu toţi membrii grupei.

Brainstormingul, în traducere directă *„furtună în creier”*, sau *„asaltul de idei”*, este o metodă pe care am folosit-o pentru a ajuta copiii să emită cât mai multe idei pentru soluţionarea unor probleme, fără a critica soluţiile găsite. Această metodă am utilizat-o frecvent în activităţile de dezvoltare a limbajului pentru a da frâu liber imaginaţiei copiilor şi a le dezvolta capacităţile creatoare. Cu rezultate bune am folosit brainstorming-ul în cadrul povestirilor create după un tablou sau un şir de ilustraţii, în lecturile după imagini, convorbiri şi jocurile didactice desfăşurate.

Exemplu: În cadrul Domeniului Limbă şi Comunicare, având ca mijloc de realizare convorbirea, în cadrul temei **„Iarna, anotimpul meu preferat”,** la începutul activităţii, copiii au stabilit împreună caracteristicile anotimpului iarna pornind de la întrebarea *„Ce ştiţi despre*

anotimpul iarna?”. Fiecare copil a răspuns printr-un enunţ scurt în ordinea stabilită, fără a repeta ideile colegilor. Ideile emise au fost direct proporţional cu numărul membrilor grupului. După enunţarea ideilor, copiii au fost rugaţi să reflecteze asupra lor şi să se pronunţe care sunt cele mai aproape de adevăr. Au fost subliniate ideile care se încadrau în sarcina didactică şi care conturau ideea finală. Aceste caracteristici au fost împărţite în 3 categorii:

- Caracteristici care ţin de evoluţia naturii;
- Caracteristici care ţin de relaţia omului cu mediul în anotimpul iarna;
- Caracteristici care nu se încadrează în nici o categorie şi care vor fi eliminate.

Explozia stelară este o altă metodă pe care am folosit-o în procesul instructiv-educativ. Este o metodă de stimulare a creativităţii şi o modalitate de relaxare a copiilor. Ea se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme. Am folosit această metodă cu bune rezultate în activităţile de lectură după imagini, convorbiri, memorizări sau povestiri. Ca material didactic am folosit o stea mare, cinci stele mici de culoare galbenă, cinci săgeţi roşii şi jetoane. Pe steluţa mare am aşezat o imagine legată de tema abordată, iar pe cele cinci steluţe mici am scris câte o întrebare de tipul CE?, CINE?, UNDE?, DE CE?, CÂND?.

Prin folosirea acestei metode, am urmărit dezvoltarea potenţialului creativ al preşcolarilor, familiarizarea lor cu strategia elaborării de întrebări de tipul prezentat mai sus, exersarea capacităţii acestora de a alcătui propoziţii interogative pe baza conţinutului unor imagini şi, nu în ultimul rând, rezolvarea problemelor prin găsirea răspunsurilor la întrebările adresate.

Diagrama Venn este o metodă interactivă, de fixare, consolidare şi evaluare a cunoştinţelor. Această metodă are o largă aplicabilitate şi am folosit-o cu succes în activităţile de observare, povestiri, convorbiri, jocuri didactice etc. Diagrama Venn este formată din 2 cercuri care se suprapun parţial. În spaţiul care intersectează cele două cercuri am aşezat, desenate sau scrise, asemănările dintre două obiecte, idei, concepte, iar în cele două cercuri am aşezat aspectele specifice ale acestora. Pentru fixarea şi evaluarea cunoştinţelor copiilor, am folosit această metodă în activităţile de povestire, observare, convorbire etc.

Exemplu. În cadrul Domeniului Limbă şi Comunicare, având ca mijloc de realizare convorbirea, la tema **„În lumea animalelor”**, preşcolarii au realizat o diagramă în care au evidenţiat asemănările şi deosebirile existente între animalele domestice şi animalele sălbatice. De asemenea, am folosit această metodă în jocul didactic din cadrul activităţii de educare a limbajului, **„În lumea poveştilor”** cu scopul de a verifica cunoştinţele copiilor referitoare la poveştile studiate.

În cadrul Domeniului Știință, având ca mijloc de realizare o activitate de evaluare cu tema **„Călătorie în anotimpul toamna”** am încercat să îmbin metoda **„Călătorie misterioasă”** cu metoda **„Ciorchinele”** şi să le adaptez nivelului preşcolar, mai precis grupei mari. Activitatea a constat în parcurgerea unui traseu aplicativ în care echipele aveau de rezolvat probleme de orientare

spaţială ce implicau cunoaşterea regulilor elementare de circulaţie rutieră. Grupa de preşcolari a avut ca sarcină de lucru (se adresează frontal): *„Găsiţi cât mai multe idei, cuvinte şi imagini despre anotimpul toamna! Alegeţi imaginile care se potrivesc anotimpului şi aşezaţi-le în jurul cuvântului scris pe panou!”*. Pe un panou mare s-a scris cuvântul TOAMNA. Lângă cuvânt am lipit o imagine de toamnă sugestivă. Am pus la dispoziţia copiilor jetoane, imagini de toamnă cu fructe, legume, aspecte reprezentative ale anotimpului, decupaje, texte literare (poezii, ghicitori) albume, fotografii. Copiii au selectat imaginile referitoare la anotimpul toamna şi le-au lipit în jurul cuvântului scris pe panou. După ce s-au epuizat toate ideile, toate cunoştinţele copiilor despre toamnă, împreună cu preşcolarii am unit cuvintele şi imaginile, stabilind legăturile, conexiunile dintre ele. La sfârşitul activităţii am făcut sinteza finală, am structurat ciorchinele, grupând logic informaţiile, ideile şi cunoştinţele copiilor. Se pot face completări şi se pot aduce corecturi.

Beneficiile acestei metodei constau în faptul că se poate combina cu alte metode şi procedee, poate fi introdusă în diferite etape ale unei activităţi, este foarte potrivită în cadrul unui proiect tematic pentru reactualizarea şi sintetizarea cunoştinţelor copiilor despre un subiect, precum şi o ordonare a informaţiilor, permite completarea cunoştinţelor cu altele noi despre o anumită temă, iar copiii gândesc, răspund la întrebări, cooperează, comunică, fac asocieri și conexiuni, argumentează, completează, metoda stimulând şi încurajând contribuţia personală.

Din multitudinea de metode interactive, am prezentat pe scurt doar câteva pe care le-am aplicat pe parcursul mai multor ani școlari la diferite niveluri de vârstă, metode prin care noul şi căutarea de idei conferă activităţii „un mister didactic” în care copilul e participant activ la propria formare. Pe lângă metodele interactive prezentate mai sus, cu rezultate bune am mai folosit şi alte metode cum sunt: metoda cubului, turul galeriei, ciorchinele, tehnica blazonului, pălăriile gânditoare, studiul de caz etc.

Utilizarea metodelor interactive oferă un sprijin real educatoarei în demersul său didactic şi ne ajută, deopotrivă, să descoperim valoarea, frumuseţea şi diversitatea interacţiunii, relaţionării şi cooperării, să ne promovăm ideile, să respectăm opinia celuilalt şi să ne implicăm profund şi activ în construirea personalităţii proprii.

Bibliografie:

Breben, Silvia, Goncea, Elena, Ruiu, Georgeta, Fulga, Mihaela, *Metode interactive de grup-ghid metodic*, Editura Arves, Craiova, 2002

Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, ed. a IV-a, Ed. Polirom, Iași, 2006

Cucoș, Constantin, *Pedagogie*, ed. a II-a, Ed. Polirom, Iași, 2006

Iucu, Romiță, *Instruirea școlară – perspective teoretice și aplicative*, Ed. Polirom, Iași, 2008

Munteanu, Camelia; Munteanu, Eusebiu Neculai, *Ghid pentru învățământul preșcolar – o abordare din perspectiva noului curriculum*, Ed. Polirom, Iași, 2009

Păun, Emil; Iucu, Romiță (coord.), *Educația preșcolară în România*, Ed. Polirom, Iași, 2002

Stan, Liliana (coord.), *Dezvoltarea copilului și educația timpurie*, Ed. Polirom, Iași, 2016

Patriarhul Justinian Marina (1948-1977), slujitor şi apărător al Bisericii Ortodoxe Române în timpul regimului comunist

Pr. Prof. *Dorel Mircea Leucea*
Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, jud. Bihor

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2017 în Patriarhia Română drept ***Anul omagial al sfintelor icoane, al iconarilor şi al pictorilor bisericeşti*** - anul trecut împlinindu-se 1230 de ani de la Sinodul VII ecumenic (787), precum și ***Anul comemorativ Justinian Patriarhul şi al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului***, având drept scop cinstirea vrednicului de pomenire Patriarh Justinian, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române între anii 1948-1977, la împlinirea a 40 de ani de la mutarea sa la Domnul, precum şi a tuturor acelora (ierarhi, preoţi şi mireni) care au mărturisit şi apărat credinţa ortodoxă în timpul regimului comunist.

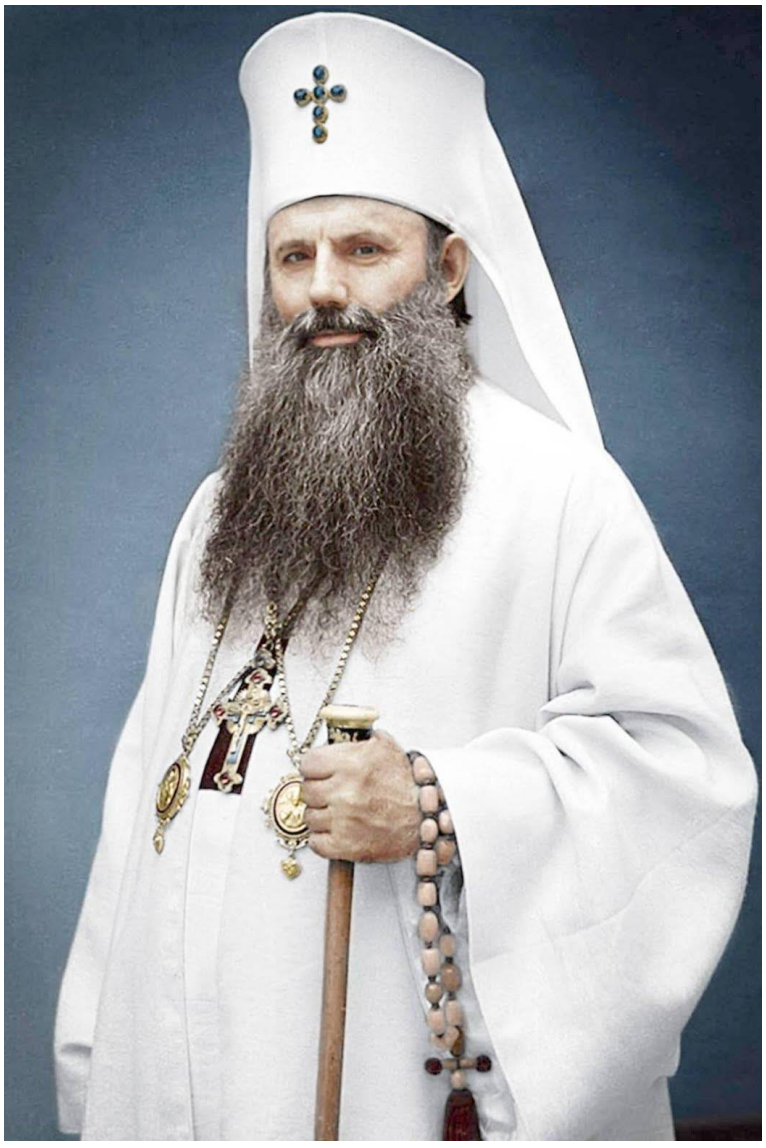

Grija şi hotărârea Sfântului Sinod de a închina anul 2017 comemorării fericitului întru adormire Patriarh Justinian Marina a fost expresia recunoştinţei adusă *„acestui vrednic Arhipăstor al Ortodoxiei româneşti, care a iubit Biserica lui Hristos din poporul român cu dragoste nețărmurită şi a reuşit, cu înţelepciune şi dăruire jertfelnică, să apere, să păstreze şi să transmită valorile eterne ale credinței noastre strămoșești”*. (Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

Personalitatea complexă, figura emblematică plină de demnitate şi autoritate, dar inundată şi înfrumuseţată de dragoste şi înţelegere părintească a acestui om providenţial în slujba lui Dumnezeu şi a oamenilor, faptele şi realizările neîntrecute pe mai multe planuri, ale căror urmări se fac simţite din plin până în vremea noastră îl situează pe vrednicul de pomenire Patriarh Justinian în galeria marilor ierarhi ai Bisericii noastre strămoşeşti.

S-a născut la 22 februarie 1901, din părinții Elena şi Marin Ilie Marina, în satul Suieşti, comuna Cermegeşti, din judelul Vâlcea, primind la botez numele Ioan. Era coborâtor dintr-o familie care înmănunchează virtuţile alese ale ţăranului nostru, apărător al gliei şi credinţei strămoşeşti, prin tatăl său, şi al unei vechi familii de preoţi, prin mama sa.

După terminarea cursurilor şcolii primare, urmate în comuna natală, își îndreaptă pașii spre Seminarul Teologic *„Sfântul Nicolae”* din Râmnicu Vâlcea, unde se distinge prin calităţi deosebite: inteligenţă, disciplină, dorinţă de a lectura cât mai mult, agonisind un bogat bagaj de cunoştinţe şi îmbogăţindu-şi astfel orizontul cunoaşterii pentru viaţă şi misiunea nobilă a slujirii lui Dumnezeu. După absolvirea cursurilor seminarului râmnicean (1923), în urma examenului depus la Şcoala normală din acest oraş, este repartizat ca învăţător la şcoala primară din satul Olteanca, apoi la cea din comuna Băbeni, jud. Vâlcea. Tânărul învăţător Ioan Marina s-a căsătorit cu Lucreţia Popescu, fiica preotului Pavel şi a Gheorghiţei Popescu, iar la sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva a anului 1924 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Băbeni. Îmbinând slujirea de învăţător cu cea de preot, a desfăşurat aici o prestigioasă activitate religioasă, culturală şi socială, dovedindu-se a fi un adevărat apostol şi luminător al poporului.

Între anii 1925-1929 a urmat cursurile Facultății de Teologie din Bucureşti. Din 1930 a renunţat la slujirea de învăţător şi s-a consacrat misiunii preoţeşti, punându-şi toată puterea de muncă în restaurarea bisericii parohiale şi a celor două biserici filiale din comună, pe care le găsise într-o stare deplorabilă.

Manifestând abilităţi deosebite ce depăşeau ogorul de activitate al unui preot de sat, este numit, în toamna anului 1932, director al Seminarului Teologic *„Sfântul Nicolae”* din Râmnicu Vâlcea şi slujitor la Catedrala Episcopală, fiind transferat ulterior la Parohia Sfântul Gheorghe din municipiul vâlcean. S-a dovedit a fi nu numai un gospodar încercat, ci şi un minunat profesor, neîntrecut duhovnic şi adevărat părinte pentru elevii săi.

Acum, la vârsta de 34 ani, în zbuciumul unei munci rodnice şi în plin avânt al tinereţii, i-a fost dat să sufere şi o grea înfrângere, prin pierderea soţiei, care a adormit întru Domnul în noiembrie 1935, la vârsta de doar 27 de ani. Rămas văduv, nu şi-a înfrânt năzuinţele generoase de slujitor bisericesc şi ostenitor pe tărâm social, ducând o viaţă curată, închinată lui Dumnezeu şi binelui obştesc.

În august 1939, arhiereul Irineu Mihălcescu, ajuns locţiitor de episcop la Râmnic, îl cheamă pe preotul Ioan Marina să conducă tipografia eparhială care se găsea în pragul desfiinţării, sarcină pe care vrednicul păstor o îndeplineşte cu succes. După alegerea (29 noiembrie 1939) lui Irineu Mihălcescu ca Mitropolit al Moldovei, noul mitropolit solicită Ministerului Cultelor aprobarea unui post de arhiereu-vicar şi recomandă Sfântului Sinod să aprobe alegerea în acest post a preotului Ioan Marina, pe care îl considera „*un preot cu o cultură superioară, plin de energie, un excelent gospodar, un om de iniţiativă şi un spirit organizatoric, cum puţini oameni am cunoscut în viaţa mea. În Eparhia Olteniei este cel mai respectat, cel mai stimat şi mai iubit de toată lumea, pentru cinstea şi înţelepciunea sa. Este singurul om pe care-l socotesc capabil să facă faţă situaţiei în care se găseşte Sfânta Mitropolie a Moldovei în aceste grele împrejurări”*.

Sfântul Sinod a aprobat solicitarea Mitropolitului Moldovei şi, în august 1945, preotul Ioan Marina a fost tuns în monahism şi hirotesit arhimandrit, la Mănăstirea Cetăţuia, primind patronimicul Justinian. Hirotonia întru arhiereu a avut loc la 12 august 1945 în Catedrala din Iaşi. În vibranta cuvântare rostită cu această ocazie, noul arhiereu-vicar al Mitropoliei Moldovei, Justinian Vasluianul, îşi mărturisea intenţiile sale în această slujire: „*Nu am altă rugăciune către Dumnezeu, în aceste solemne momente, decât să-mi dea milă, putere, înţelepciune şi mai ales har pentru ca acolo unde este îndoială eu să semăn credinţă, acolo unde este întristare să semăn bucurie, acolo unde este disperare să semăn nădejde, acolo unde este ceartă să semăn pace, acolo unde este ură să semăn iubire şi acolo unde este întuneric să semăn mereu lumină*”.

Peste doi ani, în toamna anului 1947, în urma retragerii din scaun a Mitropolitului Irineu Mihălcescu, Colegiul Electoral Bisericesc a ales Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei pe arhiereul Justinian Marina, care se arătase vrednic de acest scaun prin roadele strădaniilor sale în anii de lucrare ca arhiereu-vicar.

În cadrul ceremoniei de instalare, desfăşurată în Catedrala Mitropolitană din Iaşi, Mitropolitul Justinian s-a adresat celor prezenţi în catedrală, spunând, între altele: *„Biserica este tot mai mult chemată - de vremuri şi de oameni - să purifice, să înnoiască şi să înnobileze viaţa omenească, să aducă în viaţa socială duhul păcii şi al înfrăţirii, duhul slujirii şi al jertfelniciei, propovăduind tuturor munca paşnică, cinstea, dreptatea şi omenia; este chemată să împuternicească sufletul românesc cu tăria iubirii, a solidarităţii şi a unirii”*. Şi a adăugat: *„Avem multe de înfăptuit. Ţinta noastră de seamă trebuie să fie însă păstorirea spirituală, diriguirea şi vindecarea sufletească, luminarea conştiinţelor prin înlăturarea confuziei care domneşte în lume, împăciuirea oamenilor prin dezvoltarea spiritului de solidaritate socială, prin stimularea sentimentelor nobile şi prin dezvoltarea dragostei de aproapele nostru”*.

Un an mai târziu, în urma trecerii la cele veşnice a Patriarhului Nicodim Munteanu, Colegiul Electoral Bisericesc, întrunit la Bucureşti la 24 mai 1948, a ales Arhiepiscop al Bucureştilor,

Mitropolit al Ungrovlahiei şi Patriarh al României pe Mitropolitul Moldovei, Justinian Marina, *„care s-a arătat vrednic prin statornicia sa în dreapta credinţă, prin lucrarea fără preget în slujirile sale de până acum, printr-o muncă rodnică în folosul poporului şi al Bisericii, printr-o blândeţe părintească îndeajuns de cunoscută, dând întru îndeplinirea tuturor însărcinărilor şi vredniciilor la care a fost chemat dovezi de neclintită ascultare faţă de Sfântul Sinod şi de supunere faţă de legile ţării”* (din Gramata Sinodală de instalare). La câţiva ani distanţă de la acest eveniment, Patriarhul Justinian mărturisea: *„această alegere şi această înălţare a mea pe tronul patriarhal am interpretat-o şi atunci şi o interpretez şi azi mai întâi ca o voinţă a lui Dumnezeu, ale cărui căi şi gânduri sunt nepătrunse pentru noi; apoi ea s-a manifestat ca o voinţă şi ca o însărcinare care mi-a fost dată de reprezentanţii clerului şi credincioşilor în frunte cu Sfântul Sinod”*.

Având ca prioritare esenţială bunul mers al Bisericii şi evitând să intre în conflict deschis cu statul comunist, în cei 29 de ani de patriarhat (1948-1977) au avut loc o seamă de realizări şi evenimente care au crescut prestigiul Ortodoxiei româneşti în lumea creştină şi l-au consacrat pe Patriarhul Justinian ca o figură reprezentativă a întregii Ortodoxii.

Imediat după instalarea în scaunul patriarhal, Patriarhul Justinian a purces la elaborarea unui nou Statut de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române, pe baza Statutului şagunian, care să asigure temelia canonică noii organizări şi lucrări a Bisericii. Prevederile legii de bază a Bisericii au fost dezvoltate ulterior în regulamente speciale (în număr de douăsprezece) care s-au elaborat şi aplicat treptat până în anul 1953, când toată această operă de legiferare a fost încheiată şi a fost publicată, ca un corpus legislativ bisericesc, sub titlul: *„Legiuirile Bisericii Ortodoxe Române sub Patriarhul Justinian 1948-1953”*. Ceea ce defineşte întreaga operă legislativă a Patriarhului Justinian este reflectarea clară a realităţii, ancorarea solidă pe temeliile valabile ale tradiţiei şi angajarea fermă pe linia misiunii Bisericii. Ea a stat la baza bogatului patrimoniu de realizări pe care l-a acumulat Biserica în deceniile arhipăstoririi sale.

Un eveniment deosebit din viaţa Bisericii Ortodoxe Române, petrecut în timpul arhipăstoririi Patriarhului Justinian, a fost Reîntregirea Bisericii româneşti prin actul de reîntoarcere la vatra credinţei străbune (21 octombrie 1948) a urmaşilor celor care fuseseră înşelaţi şi despărţiţi de lângă altarul dreptei credinţe. Prin revenirea românilor uniţi la Ortodoxie s-a înlăturat actul nedrept din 1698-1701 prin care o parte din credincioşii români transilvăneni *„au fost rupţi prin silnicie şi amăgire din trupul Bisericii Ortodoxe”*, iar Patriarhul Justinian a închegat sub cârja sa înţeleaptă şi iubitoare, o Biserică mare, compactă şi viguroasă, încadrând în aceeaşi matcă unitatea spirituală şi unitatea noastră naţională.

Un alt domeniu în care Patriarhul Justinian s-a implicat cu toate forţele a fost învăţământul teologic, care a intrat sub oblăduirea şi îndrumarea Bisericii după toamna anului 1948. S-au

organizat trei tipuri de şcoli teologice: Şcoli de cântăreţi bisericeşti, Seminarii teologice şi Institute teologice de grad universitar. În perioada arhipăstoririi Patriarhului Justinian şi încă câţiva ani după aceea, până în 1990, au funcţionat şase Seminarii teologice (Bucureşti, Buzău, Mănăstirea Neamţ, Cluj-Napoca, Craiova şi Caransebeş), trei Seminarii monahale (la Mănăstirile Neamţ, Agapia şi Hurezi) și două Institute Teologice de Grad Universitar (București și Sibiu). Odată cu preluarea şcolilor teologice sub părinteasca ei oblăduire, Biserica şi-a asumat şi îndatorirea de a se îngriji de crearea condiţiilor materiale necesare bunei lor funcţionări.

Patriarhul Justinian a reuşit să menţină un standard ridicat al învăţământului teologic, elaborând un regulament unic pentru toate instituţiile de învăţământ teologic şi refăcând programele şcolare, împreună cu profesorii de la institutele teologice, astfel încât să predomine materiile teologice, multe cu caracter practic, folositoare viitorilor preoţi. A încercat să imprime vieţii din şcolile teologice trăsături ale vieţii monahale, prin practicarea intensă a slujbelor bisericeşti în paraclisele special amenajate, prin încurajarea practicării rugăciunii, prin numirea unor duhovnici care să supravegheze atitudinea morală şi spirituală a elevilor şi studenţilor, s-a înconjurat de profesori valoroşi, încercând să păstreze şi să promoveze pe marii profesori din perioada interbelică, precum şi alți intelectuali mireni, consideraţi „indezirabili” pentru regimul comunist. A sprijinit participarea profesorilor la diverse conferinţe peste hotarele ţării, cât şi publicarea lucrărilor teologice ale acestora, în special în revistele bisericeşti. Mulţi profesori au făcut parte din organele de conducere ale unor organizaţii intercreştine şi interortodoxe sau din delegaţii care au vizitat alte Biserici, contribuind prin aceasta la creşterea prestigiului Bisericii Ortodoxe Române, la o mai bună cunoaştere a ţării şi a teologiei ortodoxe româneşti, la întărirea legăturilor şi colaborării cu teologi de neamuri şi confesiuni diferite.

La venirea sa în scaunul patriarhal, Justinian Marina a găsit o Biserică săracă din punct de vedere economic, devastată de război. Înzestrat cu un veritabil simţ organizatoric, s-a luptat să asigure Bisericii o bază materială absolut necesară desfăşurării în condiţii optime a misiunii acesteia. A acordat o atenţie deosebită activităţii editoriale din cadrul Institutului Biblic, reorganizând această instituţie, atât din punct de vedere material, cât şi misionar, fapt ce a permis desfăşurarea, după 1948, a unei activităţi editoriale complexe şi bogate, materializată prin editarea, tipărirea şi răspândirea Sfintei Scripturi, a cărţilor de ritual, de învăţătură ortodoxă şi de rugăciuni, a revistelor de ştiinţă teologică şi de informare religioasă, precum şi a literaturii religioase. De asemenea, pornind de la vechiul şi modestul atelier de obiecte bisericeşti s-au pus bazele sectorului „Atelierele Institutului Biblic”, menite a fi *„o şcoală practică pentru deprinderi meşteşugăreşti ale monahilor”*, care avea să cuprindă aproape toate domeniile practice ale Bisericii. Fondul de Asigurare a imobilelor şi bunurilor bisericeşti a cunoscut o nouă orientare şi organizare, devenind un organism *„de ajutorare reciprocă între parohii”,* iar Casa de Ajutor Reciproc a Clerului

Bisericii Ortodoxe Române s-a dezvoltat considerabil. La iniţiativa Patriarhului Justinian, Sfântul Sinod a hotărât să facă apel la bunătatea credincioşilor Bisericii, îndemnându-i să-şi dea obolul lor pentru crearea unui *„fond de ajutorare a bisericilor aflate în nevoi”*, ce a dus la înfiinţarea Fondului Central Misionar, cu ajutorul căruia, până astăzi, s-au împlinit multe dintre lipsurile materiale ale comunităţilor ortodoxe sărace.

Cunoscând bine rolul însemnat al monahismului în zidirea spirituală a neamului nostru, Patriarhul Justinian *„a apărat monahismul ortodox românesc şi a încercat să tempereze agresiunile puterii totalitare la adresa mănăstirilor, acestea fiind bastioane ale luptei spirituale împotriva comunismului”*. (Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

Sub omoforul său protector, s-a stabilit un program de măsuri pentru primenirea vieţii monahale în duhul autentic al Evangheliei lui Hristos, astfel încât monahii să devină nu numai modele de înaltă trăire creştină, dar să şi slujească cu rugăciunea şi munca lor idealurile Bisericii şi omenirii: viaţă morală desăvârşită, muncă organizată, misionarism religios şi social, cultură bogată, orientare spre viaţa de obşte, aşa cum cere toată predania de veacuri a monahismului. Patriarhul Justinian s-a opus cu vehemenţă prevederilor Decretului 410/1959 și, chiar dacă nu a reuşit oprirea aplicării decretului nefast, a încercat să-i atenueze efectele, iar după anul 1964, când furtuna antimonastică s-a mai potolit, *„monahismul românesc a început a progresa din an în an, prin consolidări şi restaurări de biserici şi chilii, cât şi spiritual, prin primirea de noi tineri şi prin misiunea duhovnicească pe care o făceau toate mănăstirile din ţară, mai ales prin slujbe, prin cărţi sfinte şi prin duhovnici...”*. (Arhimandrit Cleopa Ilie)

Marea lovitură pe care Biserica a primit-o în misiunea pe care o avea faţă de tineret a fost eliminarea educaţiei religioase din învăţământul de stat. A urmat naţionalizarea şcolilor, dar şi alte agresiuni ale regimului totalitar asupra credinţei creştine ortodoxe, însoţite de îndepărtarea ostentativă din şcoli a icoanelor şi a oricărui simbol religios. Conducerea Bisericii Ortodoxe Române a căutat soluţii pentru rezolvarea problemei ivite şi singura şi cea mai eficientă alternativă a fost considerată catehizarea tineretului în spaţiul bisericesc. Din păcate, acţiunile de catehizare iniţiate de ierarhii Bisericii noastre au eşuat, fiind blocate de autorităţi, cursurile de catehizare fiind considerate ca *„adevărate frâne”* pentru activităţile promovate de organizaţiile comuniste.

Aspectul cel mai contestat al activităţii Patriarhului Justinian a fost cel referitor la organizarea cursurilor de îndrumare pastorală şi misionară, considerate la vremea aceea ca fiind mijloace prin care preoţii erau „lămuriţi” asupra marilor intenţii şi realizări ale comunismului, pe care trebuiau să le împărtăşească ulterior păstoriţilor lor. Chiar dacă programele pe baza cărora s-au ţinut aceste cursuri cuprind, într-adevăr, numeroase teme referitoare la noua orânduire politică, iar discursurile diferitelor oficialităţi întăresc această opinie, lucrurile au stat, în majoritatea cazurilor, cu totul altfel. Aceste cursuri de îndrumare pastorală şi misionară iniţiate de Patriarhul Justinian au

fost de un real folos preoţimii româneşti pe care Întâistătătorul Bisericii nu a omis niciodată să o încurajeze în împlinirea misiunii de slujire cu timp şi fără de timp a lui Hristos şi a oamenilor.

Patriarhul Justinian a iniţiat, în plin regim stalinist, trecerea în rândul sfinţilor din calendar a unor ierarhi, cuvioşi, martiri şi mărturisitori de neam român, precum şi generalizarea cultului unor sfinţi ale căror moaşte se găsesc la noi în ţară. Sfântul Sinod a hotărât canonizarea acestora în februarie 1950 pentru ca, în octombrie 1955, în cadrul marilor serbări religioase dedicate aniversării a 70 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române, să aibă loc proclamarea solemnă a sfinţilor români canonizaţi prin hotărârea sinodală din 1950. Actul proclamării solemne a canonizării sfinţilor români şi generalizarea cultului sfinţilor cu cinstire locală a avut un puternic ecou în conştiinţa credincioşilor ortodocşi români, înviorând evlavia străbună şi ridicând la o nouă strălucire Ortodoxia românească.

În ceea ce priveşte activitatea editorială a Bisericii, în ciuda opreliştilor regimului comunist, Patriarhul Justinian a impulsionat publicarea unui număr impresionant de cărţi religioase, reuşindu-se realizarea unei bogate şi variate activităţi editoriale şi publicistice în perioada patriarhatului său. Astfel, în 1968, cu ocazia aniversării a 280 de ani de la tipărirea Bibliei de la Bucureşti, a fost tipărită o nouă ediţie a *Sfintei Scripturi*, având textul revizuit şi îmbunătăţit de o comisie alcătuită din profesori de teologie, specialişti în domeniu. Apariţia ei a constituit un eveniment cultural şi religios mult aşteptat, o victorie deosebită a Bisericii în plină epocă ateistă şi comunistă. O altă realizare majoră a constituit-o intensa activitate de diortosire a cărţilor de slujbă şi de retipărire a acestora în ediţii revizuite. Totodată, literatura teologică s-a îmbogăţit cu lucrări noi în toate ramurile, ţinând seama de nevoile preoţilor şi credincioşilor, contribuind la progresul culturii teologice şi la sporirea prestigiului Bisericii noastre, unele dintre ele având răsunet în întreaga creştinătate. La loc de cinste amintim *Apostolatul Social* al Patriarhului Justinian, tipărit în douăsprezece volume (1948-1976), care tratează probleme cu caracter pastoral-misionar, liturgic, omiletic, catehetic, ecumenic, fiind un izvor de pilde şi îndemnuri pentru slujirea lui Dumnezeu şi a omului, o mărturie vie despre implicarea sa ca preot, arhiereu-vicar, mitropolit şi patriarh în problemele Bisericii şi ale societăţii româneşti greu încercate în acea perioadă.

În ceea ce priveşte revistele bisericeşti, pe lângă vechile publicaţii, *Biserica Ortodoxă Română* de la Bucureşti şi *Telegraful Român* de la Sibiu, îmbunătăţite calitativ, s-au înfiinţat două noi reviste centrale, cu apariţii trimestriale, *Ortodoxia* şi *Studii Teologice*, precum şi cinci reviste mitropolitane: *Glasul Bisericii, Mitropolia Moldovei şi Sucevei, Mitropolia Ardealului, Mitropolia Olteniei* şi *Mitropolia Banatului*, care au fost apreciate atât în mediul bisericesc, cât şi în alte medii culturale din afara Bisericii.

Patriarhul Justinian a dovedit o grijă deosebită şi pentru conservarea, construirea, restaurarea şi înfrumuseţarea bisericilor de pe tot cuprinsul Patriarhiei Române. Destoinic gospodar, îndată

după înscăunarea în fruntea Bisericii Ortodoxe Române, a întocmit un program naţional de restaurare şi conservare a bisericilor monumente istorice, a lăcaşurilor de cult degradate fie de trecerea timpului, fie de războiul de curând încheiat, precum şi de zidire de noi biserici. Astfel, în perioada arhipăstoririi sale s-au construit din temelie 302 biserici, au fost reparate sau restaurate alte 2.345 biserici (999 având statutul de monumente istorice), 128 dintre ele fiind aşezăminte monahale. Totodată, au fost pictate şi restaurate pictural, după canoanele şi erminiile bisericeşti, sute de biserici, capele şi mănăstiri, multe dintre ele monumente istorice şi de artă bisericească, de pe tot cuprinsul patriei, de către pictori şi zugravi bisericeşti, pregătiţi şi formaţi de Biserică, care au contribuit la salvarea şi potenţarea valorilor nepieritoare ale artei religioase româneşti. Patriarhul Justinian a susţinut organizarea muzeelor de artă religioasă şi a colecţiilor de obiecte bisericeşti cu valoare artistică, iar pentru a face cunoscute vizitatorilor vechimea şi specificul lor artistic, a înfiinţat posturi de ghizi şi custozi muzeali, pe care i-a pregătit prin cursuri speciale, ca să poată îndruma vizitatorii din ţară sau de peste hotare veniţi să admire aceste valori bisericeşti şi naţionale. Tot din iniţiativa sa au luat fiinţă centrele de depozitare şi conservare a cărţilor vechi bisericeşti, pentru a le feri de deteriorare şi înstrăinare, asigurându-se un cadru potrivit şi pentru folosirea lor de către cercetători.

Înainte de instaurarea regimului comunist în România, asistenţa socială a fost mereu în atenţia Bisericii noastre strămoşeşti. Din păcate, după anul 1948, când regimul totalitar a fost instalat în ţara noastră, Biserica nu a mai putut continua lucrarea ei caritativă-filantropică, fiind desfiinţate toate aşezămintele bisericeşti care funcţionau în acest scop. Lipsită astfel de mijloacele necesare şi de contextul în care îşi desfăşura opera de caritate în trecut, Biserica Ortodoxă Română şi-a continuat totuşi activitatea social-filantropică prin milostenii şi ajutoare oferite celor nevoiaşi, prin asigurarea de burse elevilor şi studenţilor care frecventau învăţământul teologic, prin ajutorarea constantă a preoţilor bătrâni, suferinzi şi fără sprijin, a preoteselor văduve sau a fiilor şi fiicelor de preoţi rămaşi orfani şi în lipsuri. Totodată, la iniţiativa Patriarhului Justinian s-au organizat case sanatoriale pentru ocrotirea pensionarilor bisericeşti sau a membrilor lor de familie, case de credit şi ajutor reciproc pe lângă eparhii, care acordau personalului bisericesc, pe lângă împrumuturi băneşti, şi ajutor în caz de boală sau deces.

Purtarea de grijă a Patriarhului Justinian s-a îndreptat şi asupra românilor ortodocşi stabiliţi peste hotare, căutând să împlinească năzuinţa lor de a rămâne statornici în credinţa străbună, prin păstrarea legăturii spirituale cu Biserica Mamă, fără a neglija sau uita cultura şi limba poporului din care fac parte şi ţara de obârşie. Astfel, a înfiinţat parohii noi pentru românii din afara graniţelor ţării, a organizat structuri administrative superioare bisericeşti numind ierarhi vrednici care să ia sub oblăduirea lor credincioşii care trăiau între fruntariile altor state, s-a îngrijit de Aşezămintele româneşti de la Iordan şi Ierusalim şi de monahii români de la Muntele Athos. Toate comunităţile

româneşti din afara graniţelor patriei au beneficiat de preoţi trimişi din ţară pentru asigurarea nevoilor religioase ale credincioşilor, fiind înzestrate cu obiecte şi cărţi de cult, material de colportaj, calendare, reviste, cărţi de rugăciuni, odăjdii şi veşminte preoţeşti, artizanat, discuri cu colinde româneşti şi cântări bisericeşti, mobilier, icoane şi policandre. Parohiile româneşti din străinătate au oferit cadrul unei trăiri ortodoxe în spirit românesc şi au constituit adevărate vetre de afirmare a tradiţiilor şi spiritualităţii româneşti, fiind punţi de legătură între diferite Biserici şi naţiuni din lume cu Biserica Ortodoxă şi poporul român.

O preocupare de căpetenie a Patriarhului Justinian a fost reluarea şi întărirea legăturilor tradiţionale cu celelalte Biserici Ortodoxe (Patriarhia Ecumenică din Constantinopol şi Patriarhiile apostolice ale Alexandriei, Antiohiei şi Ierusalimului, Biserica Ortodoxă Rusă, Biserica Ortodoxă Bulgară, Biserica Ortodoxă Sârbă, Biserica Greciei, Biserica Georgiei, Arhiepiscopiile Ortodoxe din Albania, Finlanda, Polonia şi Cehoslovacia) întemeiate pe unitatea dogmatică, cultică şi canonică, prin vizite reciproce la nivel înalt bisericesc, la care s-au adăugat vizitele reciproce ale unor ierarhi şi profesori de teologie, precum şi schimburile de studenţi teologi, de scrisori irenice şi de publicaţii bisericeşti. Prin aceste demersuri, Patriarhul Justinian a ridicat prestigiul Bisericii noastre în lumea ortodoxă, asigurându-i astfel un loc de cinste între Bisericile Ortodoxe surori.

În timpul arhipăstoririi sale, Biserica Ortodoxă Română a întreţinut relaţii permanente şi cu Biserica Veche Catolică sau Bisericile vechi orientale: armeană, coptă, etiopiană şi siriană din Malabar, legături concretizate în vizite reciproce, în schimburi de publicaţii şi informaţii, pentru cunoaştere reciprocă şi lămurirea unor probleme referitoare la dialogul teologic contemporan. Au fost promovate bune raporturi şi cu Biserica Romano-Catolică, cu Biserica Anglicană şi cu Bisericile Protestante, Patriarhul Justinian încurajând, pe lângă obişnuitul schimb de scrisori irenice cu prilejul marilor praznice creştine, vizitele şi întâlnirile cu reprezentanţii acestor Biserici. Patriarhia Română şi-a adus o contribuţie importantă la promovarea dialogului intercreştin şi în cadrul Conferinţei Bisericilor Europene şi a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, a cărui membră a devenit la 20 noiembrie 1961.

Patriarhul Justinian a făcut efortul de a transpune marile principii ale unităţii creştine, formulate în dialogul mondial, şi pe plan local. De aici s-au născut conferinţele teologice interconfesionale de la noi din ţară, în cadrul cărora s-au întâlnit teologi de diferite confesiuni ca să discute probleme ecumenice comune, naţionale şi europene. Privită în ansamblu, activitatea Bisericii Ortodoxe Române în planul relaţiilor cu celelalte Biserici, în timpul Patriarhului Justinian, a cunoscut o sferă largă de acţiune şi un conţinut bogat, fiind pusă în slujba apropierii şi înţelegerii reciproce, în vederea unirii tuturor celor ce cred în Hristos Domnul.

Cel de-al treilea patriarh al României a închis ochii pentru totdeauna în seara zilei de 26 martie 1977, la vârsta de 76 de ani, după o grea suferinţă şi o lungă perioadă de spitalizare. A fost

depus în locul de veci (31 martie 1977) pe care cu grijă şi l-a pregătit la Mănăstirea Radu Vodă din Bucureşti, pe care a salvat-o de la un destin tragic, a consolidat-o şi a restaurat-o, redându-i frumuseţea şi strălucirea de altădată. Pe crucea mormântului său a cerut meşterului să sape inscripţia: *„M-am luptat lupta cea bună! Credinţa am păzit! Am ajuns la capătul drumului vieţii. De acum încolo, mă aşteaptă răsplata dreptăţii, pe care mi-o va da Domnul, Judecătorul cel drept în ziua aceea”* (II Timotei 4, 7-8), iar la sfârşitul testamentului său a scris*: „binecuvintez din toată inima şi din tot sufletul pe cei ce mă urăsc şi m-au urât, pe cei ce m-au nedreptăţit şi pe cei ce mi-au făcut rău, văzut ori nevăzut, rugând pe Milostivul Dumnezeu să nu judece faptele acestora, ci cu îndurare să-i ierte pe toţi, după cum i-am iertat eu”.*

Patriarhul Justinian Marina a fost întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române timp de aproape trei decenii (24 mai 1948 – 26 martie 1977) în vremuri de restriște, de grea prigonire a Bisericii de către regimul totalitar comunist, timp în care a încercat să mențină vie credința, tradițiile și învățătura Bisericii Ortodoxe străbune.

Încercând să caracterizăm în câteva rânduri activitatea Patriarhului Justinian la cârma Bisericii, credem că cele mai potrivite cuvinte sunt cele rostite de către Întâistătătorul de astăzi al Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care spunea, în cuvântul rostit la *slujba de pomenire a Patriarhului Justinian Marina, oficiată la Mănăstirea Radu Vodă din Bucureşti, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la trecerea sa la cele veşnice :„Cu mult curaj și echilibru, diplomație și tenacitate, el a încercat să apere Biserica de loviturile sistematice ale puterii politice, alegând calea unei dârze rezistențe camuflate uneori sub un discurs „favorabil” pentru liderii comuniști. S-a opus din răsputeri abuzurilor și ingerințelor partidului-stat în viața Bisericii și încercării acestuia de a transforma Biserica într-o instituție neputincioasă, tolerată și discreditată, în același timp, cu un rol nesemnificativ în societate. (...) Lucrarea sa pastorală, misionară, duhovnicească, culturală şi socială pentru binele Bisericii Ortodoxe Române, reprezintă pentru noi cei de astăzi, ierarhi, cler şi credincioşi, un model luminos şi inspirator de fidelitate şi slujire a Mântuitorului Iisus Hristos şi a Bisericii Sale*”. (Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

Prin lumina vieţii sale şi a faptelor pilduitoare, Preafericitul Părinte Patriarh Justinian este *„prezent tainic în Biserica noastră ca o lumină peste timp şi ca o călăuză spirituală”*, constituind un model pentru contemporanii noştri şi pentru generaţiile viitoare. Patriarhul Justinian a fost Arhipăstorul înţelept al Bisericii noastre şi lui i se cuvine, împreună cu toţi slujitorii vrednici, cu martirii şi mărturisitorii din perioada regimului comunist, recunoştinţă şi filială rugăciune de veşnică pomenire.

Bibliografie:

***, *Douăzeci de ani din viaţa Bisericii Ortodoxe Române (1948-1968). La a XX-a aniversare a înscăunării Prea Fericitului Patriarh Justinian*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1968

Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Amintiri*, ed. a II-a, revizuită, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2015

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Justinian Patriarhul - Apărător al Bisericii în timpul perioadei comuniste*, Ed. Basilica, Bucureşti, 2017

Enache, George ; Petcu, Adrian Nicolae, *Patriarhul Justinian şi Biserica Ortodoxă Română în anii 1948-1964*, Ed. Partener, Galaţi, 2009

Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. III, ed. a III-a, Ed. Trinitas a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 2008

Stan, George, *Părintele Patriarh Justinian Marina*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2005

Tudosă, Constantin, *Patriarhul Justinian Marina (1948-1977)*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2016

Receptarea Sfintei Liturghii în viața elevilor și frecvența participării lor la slujba acesteia în Sfânta Biserică

Prof. *Doru Gheorghe Popa*
Liceul Teoretic Gătaia, jud. Timiș

Săvârşirea Sfintei Liturghii are ca obiect prefacerea darurilor de pâine şi vin în dumnezeiescul Trup şi Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iar ca scop, sfinţirea credincioşilor care, prin împărtăşirea cu acestea, dobândesc iertarea păcatelor şi moştenirea Împărăţiei Cerurilor. Mijloacele, care pregătesc şi înlesnesc îndeplinirea acestui scop sunt : rugăciunile, cântările,citirile din Sfânta Scriptură şi, în general, toate cele ce se săvârşesc şi se rostesc, cu sfântă rânduială, înainte şi după sfinţirea darurilor[1].

Slujba Sfintei Liturghii îi sfinţeşte pe credincioşi într-un îndoit chip: pe de o parte curăţind sau purificând sufletele şi pregătindu-le astfel să primească cu vrednicie sfinţirea cea mare, care se primeşte prin împărtăşanie, iar pe de altă parte, prin semnificaţia sau simbolismul acestei rânduieli adică prin aceea, că în Sfânta Liturghie vedem închipuit pe Hristos, lucrarea şi Patimile Lui pentru noi[2].

Rugăciunile, cântările şi tot ceea ce se săvârşeşte sau se rosteşte în slujba Sfintei Liturghii după rânduiala sfântă ne sfinţesc şi ne fac în stare, pe de o parte să primim cu vrednicie sfinţirea, iar pe de alta să o putem păstra şi rămâne cu ea.

În primul rând ne sfinţesc prin însăşi puterea pe care o au rugăciunile, cântările şi citirile. Astfel rugăciunile ne întorc gândul către Dumnezeu mijlocindu-ne iertarea păcatelor. Cântările, de asemenea, Îl fac să Se milostivească şi să Se îndure de noi, precum ne spune psalmistul David: „Înalţă lui Dumnezeu jertfă de laudă (de cântare)… şi te voi izbăvi şi Mă vei preamări”[3]. În sfârşit, citirile din Sfânta Scriptură, care ne învaţă atât bunătatea şi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, cât şi dreptatea şi judecata Lui, sădesc şi aprind în sufletele noastre nu numai iubirea, ci şi teama faţă de El, făcându-ne astfel mai zeloşi întru păzirea poruncilor Sale. Toate acestea, la un loc, îmbunătăţesc sufletul şi apropie de Dumnezeu, atât pe preot, cât şi pe credincioşi, făcând şi pe unul şi pe ceilalţi destoinici pentru primirea şi păstrarea Cinstitelor Daruri, care este scopul ultim al Sfintei Liturghii. Dar ele pregătesc îndeosebi pe preot să săvârşească cu vrednicie Jertfa (sfinţirea

[1] Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieştii Liturghii*, p.7.
[2] Pr. Prof. Dr. Ene Branişte, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, p.190.
[3] Psalm 48,14 – 15.

Darurilor), care este scopul cel dintâi al Sfintei Liturghii. De aceea vedem, în multe din rugăciunile Sfintei Slujbe, cum preotul se roagă în taină ca să nu fie socotit nevrednic de a aduce Jertfa, ci să slujească Tainei cu suflet curat, cu limbă şi cu mâini curate. Iată, deci, cum sunt pregătiţi pentru lucrarea sfântă, prin însăşi puterea cuvintelor rostite şi cântate.

În al doilea rând, rugăciunile, cântările şi toate cele ce se săvârşesc în Sfânta Slujbă, ne sfinţesc prin aceea că într-însele noi vedem cu închipuirea pe Hristos, lucrarea şi Patimile Lui pentru noi. Într-adevăr, atât în cântări şi în citiri, cât şi în toate cele săvârşite de sfinţiţii liturghisitori în cursul întregii slujbe este simbolizată lucrarea izbăvitoare a Mântuitorului: partea întâi a Sfintei Slujbe ne arată începutul acelei lucrări, cea de a doua pe cele următoare, iar cea de a treia, sfârşitul lucrării mântuitoare a lui Hristos. Aşa încât, urmărind cu privirea aceste părţi ale slujbei, putem avea în faţa ochilor toată lucrarea mântuirii. Căci sfinţirea Darurilor – adică Jertfa însăşi – aminteşte Moartea, Învierea şi Înălţarea Mântuitorului, deoarece Cinstitele Daruri se prefac în Însuşi dumnezeiescul Trup, cu care El a fost răstignit, a înviat şi S-a înălţat la cer; cele dinainte de Jertfă închipuie cele petrecute înainte de moartea Domnului, adică întruparea, ieşirea la propovăduire şi arătarea cea deplină în lume; iar cele de după Jertfă arată „făgăduinţa Tatălui", cum a numit-o Domnul Însuşi,[4] adică Pogorârea Sfântului Duh peste Sfinţii Apostoli, întoarcerea neamurilor la Dumnezeu şi părtăşia lor cu Acesta, printr-înşii.

Astfel, întreaga slujbă este ca o icoană care înfăţişează un singur trup al lucrării Mântuitorului în lume, făcând să se perinde pe dinaintea privirilor noastre toate părţile ei, de la început până la sfârşit, după rânduiala şi urmarea lor firească. Aşa, de pildă, antifoanele care se cântă la începutul Sfintei Liturghii, precum şi cele ce se săvârşesc şi se rostesc mai înainte, la Proscomidie, închipuie cea dintâi treaptă din lucrarea mântuitoare a lui Hristos; iar cele de după antifoane, adică citirea din Sfânta Scriptură şi celelalte, închipuie treapta următoare.

Toate cele ce se săvârşesc la Sfânta Liturghie ne înfăţişează lucrarea mântuitoare a Domnului Iisus Hristos, în faţa ochilor noştri duhovniceşti, având rostul să ne sfinţească sufletele şi astfel să devenim vrednici de primirea Sfintelor Daruri. Căci după cum, odininoară, această lucrare a izbăvit din moarte, tot aşa şi acum, fiind mereu contemplată, ea îmbunătăţeşte şi apropie de Dumnezeu sufletele celor ce o au în faţa ochilor. Atunci când era propovăduită, ea sădea în sufletele celor ce nu o cunoscuseră cinstirea lui Hristos, credinţa şi iubirea, pe care aceia nu le aveau mai înainte; iar acum, fiind contemplată cu toată osârdia de către cei ce deja au crezut, nu creează în suflet acele frumoase simţiri, ci numai le păstrează pe cele existente, le împrospătează şi le sporeşte, făcându-ne mai tari în credinţă şi mai fierbinţi în evlavie şi în iubire. Căci dacă a făcut să răsară simţăminte noi, cu mult mai uşor poate să le păstreze, să le întreţină şi să le învioreze pe

[4] Luca 24,49; Fapte 1,4.

cele vechi. Dar tocmai acestea sunt simţământintele cu care se cuvine să ne apropiem de cele Sfinte şi fără de care ar fi o nelegiuire chiar şi numai să privim: evlavie, credinţă şi dragoste fierbinte faţă de Dumnezeu.

De aceea trebuie să se înfăţişeze în rânduiala Sfintei Liturghii o astfel de priveliște, care să poată să sădească în noi aceste simţiri, încât să ne facă nu numai să ne închipuim cu mintea, ci oarecum să vedem cu ochii sărăcia Celui ce stăpâneşte toate, pribegia pe pământ a Celui ce este în tot locul, ocările îndurate de Cel binecuvântat, Patimele Celui fără patimă; să vedem cât de mult ne-a iubit Cel care a fost răsplătit cu atâta ură, cât S-a smerit pe Sine Cel care este necuprins de fire, cât a pătimit şi câte a făcut, pentru ca să ne pregătească nouă, Masa dumnezeieştilor Daruri. Şi, astfel, cutremuraţi de măreţia mântuirii noastre, pătrunşi de marea îndurare a lui Dumnezeu faţă de noi, să-L adorăm pe Cel ce S-a milostivit şi ne-a mântuit în acest chip, să-I încredinţăm sufletele, să-I dăruim viaţa şi să ne înflăcărăm inimile cu focul iubirii Lui şi aşa pregătiţi, să ne apropiem cu credinţă şi cu dragoste de focul Sfintelor Taine.

Iar pentru aceasta nu este de ajuns să înveţi odată şi apoi să cunoşti cele ce a făcut Domnul, ci trebuie ca în timpul Sfintei Liturghii să ne aţintim spre ele cu ochii cugetului şi să le contemplăm, alungând cu tărie orice gând străin, dacă vrem să dobândim pregătirea sufletească despre care am vorbit în vederea sfinţirii. Pentru că noi suntem înrâuriţi de gândurile ce ne stăpânesc şi trăim acele stări sufleteşti pe care le pot naşte acele gânduri. De aceea s-a şi izvodit o astfel de reprezentare simbolică (a faptelor Mântuitorului), care pe de o parte, să ni le amintească nu numai prin cuvinte, ci să ni le şi aducă pe toate sub ochi, iar pe de alta să se vadă de-a lungul întregii slujbe; pentru ca prin ea să se lucreze mai uşor asupra sufletelor şi să ni se ofere nu numai o simplă priveliște, ci să ne insufle şi o simţire, deoarece acea vedere se întipăreşte mai adânc în noi, datorită ochilor; dar totodată să nu se dea loc uitării (neatenţiei) şi nici mintea să nu fie lăsată să alerge spre alte lucruri, până ce ne vom apropia de Dumnezeiasca Masă[5].

Ora de Religie este un moment în care elevii au posibilitatea de a se întâlni cu Domnul nostru Iisus Hristos, dar şi să afle cum trebuie să se pregătească fiecare pentru viaţa de veci. Întâlnirea cu Hristos a elevilor se realizează încă de timpuriu, în familie unde realizează primele deprinderi de a se ruga, de a merge la Sfânta Biserică unde este întâlnirea în mod direct şi unirea cu Hristos prin Sfintele Taine (Sfânta Împărtăşanie).

Am încercat pe parcursul anilor ca ora de Religie să nu se termine atunci când sună clopoţelul, ci să existe o continuitate a ei în Sfânta Biserică, iar absolvenţii liceului să plece din școală cu anumite deprinderi religioase şi morale şi să fie conştienţi că pentru a se mântui trebuie să aibe o relaţie deosebită cu Dumnezeu şi o viaţă trăită conform adevărurilor de credinţă. Elevii au

[5] Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieştii Liturghii,* pp.8 - 13.

înţeles că învăţătura religioasă trebuie să strălucească în faptele lor aşa cum spune Domnul nostru Iisus Hristos ,,Credinţa fără fapte moartă este,,[6], să fie ca o făclie nestinsă până la sfârşitul veacurilor.

În calitate de profesor de Religie m-am străduit să-mi determin elevii să pună în practică partea teoretică de la ora de Religie,să particip cu aceştia la Sfânta Liturghie, acţiuni de voluntariat, concursuri, excursii etc.

Pentru a observa participarea elevilor la Sfânta Biserică şi la alte activităţi am realizat un catalog personal unde am trecut elevii pe clase. Deoarece disciplina Religie se predă doar o oră pe săptămână, fiecare profesor care predă această disciplină are nevoie de mai multe clase pentru realizarea normei didactice. De aceea, şi eu sunt încadrat cu norma în două Şcoli : Liceul Teoretic Gătaia/Şcoala Gimnazială Comuna Birda. La liceu am 10 clase cu un număr de 191 de elevi, la Gimnaziu am 4 clase cu un număr de 77 de elevi, iar la Primar 6 clase cu un număr de 90 de elevi. Din însemnările mele din catalogul personal a reieşit că 50% dintre elevi au participat frecvent la Sfânta Biserică aşa cum am stabilit cu ei la începutul anului şcolar, s-au împărtăşit cu Sfintele Taine, cu Trupul şi Sângele lui Iisus Hristos, au participat la acţiunile de voluntariat, concursuri şi excursii din tot sufletul ca nişte adevăraţi creştini. Cealaltă parte de 50% dintre elevi au participat, dar nu în mod constant, adică nu la toate activităţile. Cu toate acestea, mă declar mulţumit că aceştia au participat măcar la una dintre acţiuni, chiar dacă unii dintre ei au făcut-o doar ca să primească o notă sau alţii dintre ei, din curiozitate. Eu cred că este un început şi pentru aceşti elevi mai puţin silitori și am speranța că pe viitor și ei vor fi mai responsabili participând la toate acțiunile pe care le întreprindem.

În încheiere, aș vrea să mărturisesc că în fiecare activitate propusă de noi ca dascăli de Religie şi teologi trebuie să punem suflet, să punem dragoste şi multă dăruire ca elevul să se simtă iubit şi să simtă dragostea lui Dumnezeu care se revarsă asupra noastră cuprinzându-ne pe toţi ca nişte copii ai Săi.

[6] *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R., 1991.

Vivat, crescat, floreat!

Liceul Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu” Oradea la zece ani de existență

Pr. Prof. *Radu Valer Rus*

Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, jud. Bihor

Există în viața unei instituții, la fel ca-n viața oricărui om, momente semnificative, de importanță covârșitoare, ce se constituie mai apoi în repere fundamentale pentru istoria și devenirea respectivei organizații..

17 septembrie 2007, a fost ziua de naștere a Liceului Teologic Ortodox “Episcop Roman Ciorogariu” Oradea, devenit ulterior Liceul Ortodox “Episcop Roman Ciorogariu”, o școală pe cât de așteptată, pe atât de necesară în peisajul colorat, etnic, cultural, confesional și educațional, al urbei de pe malurile Crișului Repede.

Zece ani de atunci, zece ani pe parcursul cărora școala și-a făcut, la început timid, prezența în mediul educațional orădean, apoi, tot mai articulat, în cel județean, național și chiar internațional. Zece ani în care greutățile începutului s-au îngemănat cu mângâieri încurajatoare, zece ani în care încercările, deloc ușoare, au fost dublate de reușite evidente, zece ani în care cu efort, muncă susținută, implicare și dăruire, s-a clădit, pas cu pas, un lăcaș al educației și spiritualității în duhul simplității, al onestității, al respectului față de om și față de valoarea lui intrinsecă, al cultivării bunei creșteri, dragului de muncă, de adevăr, de frumos. Zece ani ai împletirii permanente dintre cult și cultură, zece ani în care ne-am convins, zi de zi, că *echilibrul între minte și suflet este premisa reușitei în viață*, zece ani ai chemării milei lui Dumnezeu peste toți cei care, într-un fel sau altul, au avut legătură cu Școala: învățăcei, dascăli, părinți, familia mare a Liceului Ortodox “Episcop Roman Ciorogariu” Oradea.

Și pentru toate acestea, la ceas aniversar, se cade, întâi de toate, să mulțumim Părintelui ceresc, Dăruitorul binelui întreg, Luminătorul și Inspiratorul nostru, precum și ocrotitorilor noștri

cereşti – Sfântul Apostol Iacov, ruda Domnului şi Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana – cărora în fiecare zi, le-am implorat şi le-am simţit nemijlocit ajutorul, ocrotirea şi binecuvântarea cerească.

Şi apoi, gratitudine şi recunoştinţă celor care ne-au fost aproape în toţi aceşti ani, aşezând o cărămidă la temelia acestui edificiu, de la Chiriarhul Oradiei Mari, Preasfinţitul Părinte Sofronie, ctitorul şcolii, care nu o dată declara, măgulitor pentru noi, că socoteşte Şcoala ca pe cea mai importantă realizare a întregului episcopat al Presfinţiei Sale, la oficialităţi locale, pe linie instructiv-educativă sau administrativă (Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor, Primăria Municipiului Oradea), aici de faţă sau la ale lor îndatoriri, la dascăli, părinţi, absolvenţi, elevi, cărora le spunem astăzi, tuturor, cu mare recunoştinţă, MULŢUMESC!

Chiar dacă pentru viaţa noastră zece ani reprezintă mult, pentru o şcoală este doar un început, un început bun pe care-l dorim continuat şi dezvoltat în mai bun şi mai bine, premisele unei rodiri spirituale existând de-acum în mod neîndoielnic.

De aceea, la fericit ceas aniversar, urăm şcolii noastre dragi, Liceului Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu" Oradea, în graiul strămoşilor, *Vivat, crescat, floreat!*, celor care o slujesc le dorim putere de muncă, în sănătate deplină, cu iluminare şi înţelepţire de Sus, iar pentru cei care o sprijină şi o călăuzesc, ne rugăm Atotoputernicului să le hărăzească puteri înnoite şi gânduri luminoase în slujba binelui tuturor!

La mulţi ani, Liceul Ortodox "Episcop Roman Ciorogariu" Oradea!

Elevi din vestul țării – voluntari în Spania și Portugalia

Arhid. Prof. *Florin Sirca*
Seminarul Teologic Ortodox Arad, jud. Arad
Pr. Prof. *Radu Valer Rus*
Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea, jud. Bihor

În perioada 1 octombrie – 24 noiembrie, 38 elevi din învăţământul vocaţional teologic ortodox din vestul ţării au participat ca stagiari în proiectul Erasmus+ *”Ecumenism şi voluntariat social pentru o carieră de succes”*.

Proiectul a fost iniţiat de către consorţiul VET format din licee şi seminarii teologice din regiunea de vest şi nord-vest, coordonat de **Seminarul Teologic Ortodox Arad** aplicant, **Liceul Ortodox “Episcop Roman Ciorogariu” din Oradea** şi **Liceul Pedagogic "Carmen Sylva" din Timişoara**, secţia teologie ortodoxă, în calitate de membri ai consorţiului. Proiectul le-a oferit elevilor din şcolile teologice menţionate şansa de a învăţa să aplice practic, într-un context ecumenic real, ceea ce învaţă la nivel teoretic prin curricula şcolară. Prin activităţile practice ale plasamentului, participanţii au găsit soluţii pe care slujitorii Bisericii trebuie să le adopte pentru a face faţă unor probleme ale societăţii contemporane, după modelul unor practici asemănătoare din cadrul unor organizaţii şi asociaţii aflate pe lângă Biserica Catolică din Spania şi Portugalia.

În cadrul proiectului elevii au desfăşurat activităţi practice la firme de stagiu din Spania şi Portugalia (Almanjáyar en Familia si Fegradi Cocemfe din Granada, Spania şi Associacapo de Pais e Amigos das criancas Inadaptadas si Centro Social da Paróquia de Arcozelo din Barcelos, Portugalia). Prin aceste organizaţii, tinerii au participat la activităţi de voluntariat în parohiile şi instituţiile cu care acestea colaborează, intrând în contact cu preoţi, psihologi, medici, asistenţi sociali şi voluntari care le-au oferit sprijin şi suport pentru dezvoltarea unor competenţe necesare

atingerii obiectivelor proiectului. În cadrul acestora elevii au învăţat să adopte metode diverse, deosebite şi adaptate pentru fiecare problemă în parte, precum: realizarea unor suporturi de consiliere, dezvoltarea de programe pentru tineret şi persoanele cu nevoi speciale, desfăşurarea unor activităţi caritabile şi filantropice, vizite pastorale în scopul convorbirilor duhovniceşti şi a colaborării, implicarea tinerilor în viaţa comunităţii, atragerea de voluntari pentru rezolvarea problemelor comunităţii, strângerea/atragerea de fonduri pentru rezolvarea unor probleme, organizarea unor programe recreative pentru tineri prin pelerinaje şi alte activităţi. Succesul activităţilor a fost asigurat prin profesionalismul organizaţiilor intermediare: M.E.P.Europrojects Granada, Spania şi Associação Intercultural Amigos da Mobilidade, Barcelos, Portugalia

Activităţile specifice stagiului au fost completate de un program cultural diversificat, stagiarilor oferindu-li-se oportunitatea de a vizita obiective turistice din Granada, Cordoba, Barcelos, Braga şi Porto.

Rezultate ale proiectului:

- ✓ cunoştinţe, abilităţi practice de aplicare în context misionar, pastoral şi liturgic a învăţăturii moralei creştine;
- ✓ deprinderi de organizare a unor programe educative cu impact semnificativ asupra tinerilor;
- ✓ elevi capabili să dezvolte programe educative pe teme controversate, în alte licee vocaţionale din cele 3 judeţe;
- ✓ dezvoltarea abilităţilor lingvistice, interculturale, a toleranţei şi respectului religios pentru participanţii la mobilitate;
- ✓ susținerea examenului de competenţe profesionale de către elevii participanţi la mobilitate;
- ✓ realizarea unui program de intervenţie pentru persoanele aflate în nevoi, de către fiecare participant;
- ✓ publicația *"Samarineanul milostiv – cum îi ajutăm pe cei în suferinţă";*
- ✓ realizarea unui compediu de 4 programe educative pe teme controversate, realizate de către participanţi ;
- ✓ -*"Programe educative în lumina dreptei credinţe"* care va fi susţinut în cadrul altor şcoli din cele trei judeţe;
- ✓ expoziţie de fotografii;
- ✓ produse cu rol de diseminare: CD proiectului, prezentări PP, afişe, pliante , articole în mass media, prezentări pe Facebook, pe pagina web a şcolii**;**
- ✓ realizarea unei conferinţe interregionale la nivelul euroregiunilor vest şi nord- vest - *"Învaţarea prin mobilitate- premisă a succesului în carieră".*

În urma participării la stagiu elevii au primit:

- ➢ ***-certificate de participare*** emise de organizaţii implicate în parteneriat;
- ➢ ***-certificate lingvistice*** – **nivel A2**, emise de către şcoală pentru cursurile de limba engleză şi certificate lingvistice pentru limba spaniolă şi portugheză emise de partenerii intermediari;
- ➢ ***-certificat de calificare profesională*** care atestă dobândirea unor unităţi de competenţe precum: cunoaşterea corectă a învăţăturii de credinţă, aplicarea învăţăturii de credinţă în viaţa practică, fundamentarea biblică a învăţăturii de credinţă, oficierea corectă a cultului divin, exprimarea practică în cultul divin a învăţăturii de credinţă, capacitatea de a predica şi învăţa cuvântul lui Dumnezeu, organizarea de activităţi filantropice.

Proiectul a beneficiat de un grant de 72.980 EURO.

Impresii ale stagiarilor:

Dupa părerea mea, experienţa din Granada a fost una foarte plăcută, pe care aş repeta-o oricând. Am avut ocazia să văd şi să descopăr noi tradiţii, noi obiceiuri şi un alt stil de viaţă. Am fost impresionat de iubirea cu care angajaţii firmei unde am fost în practică îi tratau pe acei oameni cu nevoi speciale. Cei de acolo dădeau dovadă de multă rabdare şi erau dedicaţi meseriei pe care au ales-o.

Justin Mureşan, clasa a XII-a, Liceul Ortodox "Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

A fost o şansă de maturizare, de autocunoaştere, de a trăi şi comunica cu adevărat intercultural, de a lega prietenii care să te ducă în toate colţurile lumii, de a te simţi mai bogat pe toate planurile: educativ, social, cultural, comportamental. Erasmus+ m-a ajutat să-mi dezvolt noi competenţe şi să descopăr noi culturi şi să simt că aparţin Europei. Cu ocazia acestui proiect am reusit sa cunosc nişte oameni extraordinari, oameni ce te inspiră şi motivează. Deşi am avut ocazia să ajutăm doar persoane cu dizabilităţi şi persoane vârstnice şi tineri cu probleme de comportament, sper ca pe viitor să pot fi implicat şi în alte proiecte şi să ajut cât de mult pot.

Antoniu Alb, clasa a XII-a, Liceul Ortodox "Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

Pe toata durata voluntariatului în Spania am învăţat foarte multe lucruri. Am fost impresionat de felul în care sunt ajutate persoanele cu nevoi speciale din Spania. Ne-am implicat în activităţile zilnice derulate la centru. A fost o experienţă extraordinară care m-a maturizat.

Ionel Roșu, clasa a XII-a, Liceul Ortodox "Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

SECȚIUNEA ELEVI

Lucrări participante la concursul interdisciplinar interjudețean **„Creștinul acasă, la școală, în biserică și în comunitate” - secțiunea creație literară,** *cuprins în* ***Calendarul Activităților Educative Interjudețene și Regionale a Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice*** *pe anul 2016*

Creștinul acasă, la școală, în biserică și în comunitate

Patrick Joshua Biro – clasa a X-a
Colegiul Național *„Mihasi Eminescu”* Oradea

Ceea ce este magnific, aparent extrem de greu de conceput în minţile multora dintre noi, este misterul vieţii unei fiinţe din lut, cu conştiinţă si raţiune. Acest mister, pe care limitatele noastre cunoştinţe nu îl pot dezvălui, nu poate fi înţeles fără a crede în Cineva care reprezintă absolut tot ce este esenţial în acest Univers-Lumină, Adevăr şi Dragoste.

După cum ştim, Dumnezeu este incontestabilul Creator al acestei lumi, şi, în infinita Sa înţelepciune, l-a făcut pe Adam din pământ, insuflând asupra lui nepreţuitul dar care l-a ajutat să fie "după chipul şi asemănarea Sa", mai exact puterea de judecată şi iubirea faţă de Domnul. Aceasta demonstrează că omul are, în mod ereditar, capacitatea de a crede în Atotputernic, în Omniscient şi Omniprezent.

Cu toate acestea, însă, libertatea este cea care îl pune în poziţia de arbitru al jocului între valorile promovate în călătoria efemeră de pe acest Pământ şi cele care ne fac cu adevărat fericiţi, dar şi care ne aduc în faţa lui Dumnezeu. Depinde numai de el dacă va scrie în jurnalul vieţii cu litere viu colorate, dar care formează cuvinte fără absolut nicio însemnătate pentru Cititorul Suprem al acestuia, sau cu cerneală de aur, care se găseşte greu, dar care ascunde picături preţioase de dragoste faţă de Domnul şi faţă de aproapele.

Încă din primii ani de viaţă, copilul, fără să ştie de unul singur aceasta, are, în stiloul vieţii, extrem de multă cerneală cu foiţe aurii, datorită purităţii, inocenţei şi credinţei. Sufletul său este un altar al iubirii şi al nevinovăţiei, însă este extrem de fragil şi ideile jurnalului despre care am vorbit pot fi uşor pătate de negrul răului, al patimii.

El este botezat pentru ştergerea păcatului strămoşesc, însă reuşeşte el să îşi menţină inima curată? Protectorul pământesc al tezaurului moral al copilului este, prin definiţie, familia, care îl învaţă să scrie cu instrumentul vieţii, care este experienţa. Modul în care izbăvitorul uman al micuţului îl ajută să prevină greşeli în aspectul şi sensul literelor operei sale este esenţial în răspunsul dat la verificarea săvârşită de către Dreptul Judecător.

Încurajarea valorilor creştine (respectul faţă de aproapele, dorinţa de a ajunge mai împlinit cu adevărat şi puterea de a distinge binele de rău) potolesc setea de cunoaştere a individului şi

menţin strălucitor aurul cernelii. În caz contrar, prin depărtarea pruncului de Tatăl Ceresc, acesta dintâi va începe să uite întâi alfabetul, apoi limba gloriei împărăteşti, şi se va deprinde cu cerneala extrem de uşor pătată de o singură picătură a dialectului efemer, al foamei după valori lumeşti, care duce la pierzanie.

Singurul mod de schimbare a acestei situaţii este rugăciunea şi trezirea conştiinţei pentru dorinţa de îndreptare şi aplicarea ei. Ori, singura care poate ajuta în acest sens, este Biserica. Dincolo de clădirea cu cruce în boltă, aceasta reprezintă Comunitatea Domnului, în care suntem fraţi cu Mântuitorul, oricare ar fi originea noastra socială. Creştin adevărat se poate numi acela care ştie că Biserica Adevărată nu îndoctrinează şi nu forţează pe nimeni, ci ajută omul aflat la răscrucea la care se întâlneşte atât cu tâlharul care îl momeşte pe calea largă, plină de pericole, cât şi cu Păstorul care ajută oile rătăcite să ajungă pe drumul îngust, dar la capătul căruia Dumnezeu aşteaptă cu dragoste. Biblia este, în acest sens, simbolul Atotştiinţei; nu dezvăluie o poveste, ci este Revelaţia unui Autor nevăzut, nemărginit, neprihănit, pentru omul păcătos. Este norma celui care doreşte să se orienteze în spaţiul dominat de confuzie şi rău, cel mai semnificativ Cod al eticii noastre fiind Decalogul, care ne propune o relaţie mai bună cu Dumnezeu (poruncile I-IV), dar şi cu aproapele, precum şi împăcarea cu propria persoană (poruncile V-X), indiferent de vârstă, deşi este extrem de recomandată desemnarea copilului în propria percepţie ca membru al Bisericii încă de timpuriu.

A treia casă de pe această lume, şcoala ajută (sau ar trebui să ajute) să cunoaştem fiecare aspect al fenomenelor şi faptelor din jurul nostru, prin disciplinele studiate. Cu toate acestea, însă, se tinde spre denigrarea stăpânirii valorilor sufleteşti şi morale, în favoarea ştiinţelor exacte care se consideră" "a avea dreptate, datorită explicaţiilor ştiinţifice, vizibile."

Într-adevăr, fizica şi biologia caută răspunsuri la întrebări de tipul:"Ce suntem?" Acelaşi lucru îl face şi un elev şi un individ creştin, doar că înlocuieşte "Ce" cu "Cine", pentru a demonstra că invizibilul, esenţa interioară, alături de vizibil, găseşte soluţia ecuaţiei vieţii.

Astfel, în opinia mea, dacă religia şi ştiinţa ar face front comun, ar face multe „minuni" în toate domeniile. Aşa s-ar rezolva şi problema disciplinei. Un dascăl sever, dar care reprezintă dragostea şi încrederea elevilor, este mai valoros decât unul care alege să nu dea deloc teme sau să nu predea.

Nimic nu ne trimite mai eficient în comunitate, în societatea cea de toate zilele, decât triunghiul de aur : familie, Biserică şi şcoală. Reuşita noastră de a discerne ceea ce este util pe termen lung, de ceea ce ne distrează pentru o singură clipă, este puterea care ne ajută să trecem cu fruntea sus în faţa provocărilor contemporane. Drogurile, alcoolul, furia sau jocurile de noroc nu îl tentează peste măsură pe creştinul care învaţă să lupte, cunoscând sprijinul celor dragi, al gardienilor vieţii pământeşti, dar şi al lui Dumnezeu, care, în dreptatea Lui, dă un răspuns bun la

Judecata Finală acelor oameni care, oricât de mult greşesc, încearcă să recreeze planul de legătură dintre ei şi Tată.

Astfel, să avem grijă de sensul celor ce scriem în jurnalul vieţii, căci va rămâne, în momentul verificării, atunci când nu se va mai putea face nimic, doar esenţa ideilor şi faptelor noastre, care, la rândul lor, îi vor influența pe ceilalţi inşi, cunoscuţi sau necunoscuţi. Culorile vii, plăcute de lume trec, în timp ce mesajul rămâne...

Adevăratul creştin

Maria Iulia Pop – clasa a IX-a
Liceul Teoretic *„Aurel Lazăr”* Oradea

În Evanghelia Sfântului Ioan se află scris: „Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiţi unul pe altul... Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii." (Ioan 13,34-35). În aceste versete aflăm esenţa învăţăturii creştine, ce trebuie să facă un creştin adevărat: să îşi iubească semenii. În toată învăţătura Sa, Mântuitorul Iisus Hristos ne cere să ne iubim aproapele.

Însă cine este şi unde se află aproapele meu? Aproapele meu este fiecare om care are nevoie de ajutor. În fiecare zi ne întâlnim cu aproapele nostru: la şcoală, pe stradă, la locul de muncă. Adevăratului credincios, nu numai că i se va face milă când va întâlni un om îndurerat, ci va face tot posibilul să îi aducă mângâiere. Însă, fiecare îl va juta pe semenul său după posibilităţile sale, căci oricât de mic ar fi ajutorul oferit, orice gest va fi binevenit.

Credincioşii au datoria de a merge la biserică şi de a participa la sfintele slujbe. În timpul sfintei slujbe, harul lui Dumnezeu se revarsă asupra celor prezenţi, aceştia împărtăşindu-se de Duhul Sfânt. Sfântul Gherman spunea: „Biserica este cerul pe pământ, în care locuieşte şi Se preumblă Dumnezeu Care este în Cer." De aceea Biserica este numită şi Casa lui Dumnezeu.

Precum atunci când mergi în vizită la o cunoştinţă, te pregăteşti şi duci daruri, aşa trebuie să fie şi întâlnirea cu Mântuitorul, în casa Sa. Pregătirea credinciosului este de două feluri: trupească şi sufletească. Pregătirea trupească constă în păstrarea curăţeniei trupeşti, purtarea de haine curate şi cuviincioase, abţinerea de la a bea şi a mânca înainte de sfârşitul Sfintei Liturghii. Pregătirea sufletească însă, constă în alungarea gândurilor de răutate sau ură pe care le putem avea uneori faţă de fraţii noştri, împăcarea cu aproapele: „Că de veţi ierta oamenilor greşelile lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc."

Apoi, dacă credinciosul s-a pregătit cu adevărat pentru întâlnirea cu Dumnezeu şi va participa cu evlavie şi smerenie la sfânta slujbă, va fi mai aproape de împlinirea scopului său pe acest pământ şi anume de dobândirea Duhului Sfânt pentru mântuire.

Familia este un aşezământ dumnezeiesc şi temelia vieţii de obşte. Într-o familie creştină va exista mereu pace, armonie şi bucurie, datorită harului divin care s-a pogorât asupra mirilor prin Taina Sfintei Cununii. Vor exista şi ispite, însă cu răbdare, înţelegere şi iubire, familia creştină

va trece peste toate încercările. Părinţii îşi vor educa copiii să aibă frică de Dumnezeu. Vor avea răbdare şi blândeţe, oferindu-le copiilor toată dragostea lor. Copiii, la rândul lor, îşi vor cinsti părinţii, vor încerca să le aducă numai bucurii, iar la bătrâneţe vor fi sprijin pentru aceştia.

La şcoală, elevul creştin, va încerca să se înţeleagă cu toţi colegii lui. Va învăţa pentru a-i face mândri pe părinţii şi profesorii săi. Cât va fi cu putinţă, le va explica colegilor care nu au înţeles lecţia sau îi va ajuta să-şi schimbe obiceiurile greşite în atitudini potrivite.Prieteniile pe care le va avea vor fi sincere şi adevărate, deoarece o prietenie între oameni este adevărată atunci când suntem în primul rând prieteni ai lui Hristos, când respectăm cuvântul Său şi îl împlinim.

Identitatea unui creştin constă în capacitatea lui de a rămâne tot timpul în iubire, în iubire faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele. Iubirea o manifeşti nu numai prin cuvinte, ci şi prin fapte. În urcuşul spre mântuire avem nevoie de har, credinţă şi fapte bune. Dacă „credinţa fără de fapte, moartă este" (Iacov 2, 26), înseamnă că trebuie să ne concentrăm şi să facem efortul de a pune mereu în practică învăţătura creştină.

Creştinul trebuie să aibă răbdare, credinţă şi dragoste, faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele, deoarece dragostea este izvorul celor mai de preţ, adevărată comoară pentru sufletul şi viaţa credinciosului. Să încercăm să fim mereu adevăraţi creştini!

Focus: creștinul – acasă, la școală, în biserică și în comunitate

Cristina Suplăcan – clasa a IX-a
Liceul Teologic Penticostal *„Betel”* Oradea

Creştinul este omul care poate avea parte de experienţa întâlnirii cu Dumnezeu. În urma acestei experienţe, înlăuntrul lui se produce o schimbare ce îi dă o nouă perspectivă asupra vieţii, îi deschide ochii asupra unor valori de o altă natură şi îi oferă un scop mai important în viaţă, iar acesta mărturiseşte public alegerea unui alt drum cu o nouă destinaţie.

Creştinismul datează de peste 2000 de ani. Acest lucru se datorează faptului că fundamentul acestei credinţe este adevărul. Credinţa creştină reprezintă relaţia dintre om şi Dumnezeu după Noul Legământ, prin credinţa în Iisus Cristos.

După căderea în păcat, omul nu a mai putut intra în prezenţa Divinităţii din cauza păcatului ce forma un zid despărţitor între el şi Dumnezeu. Dreptatea lui Dumnezeu nu putea trece cu vederea păcatul, altfel ar fi fost contestată. Însă, fiindcă ne-a iubit atât de mult, a hotărât să trimită pe Fiul Său în lume ca să ia asupra Lui toate greşelile noastre şi, odată cu acestea, şi pedeapsa cu moartea („Fiindcă plata păcatului este moartea, dar darul fără plată al lui Dumnezeu este viaţa veşnică în Iisus Cristos, Domnul nostru" - Romani 6:23), ca noi să putem fi primiţi înaintea Tatălui ca neprihăniţi şi astfel legătura să poată fi restabilită. („Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" - Ioan 3:16).

Trebuie avut în vedere faptul că întâlnirea cu Cristos are drept consecinţă luarea unei decizii de supunere faţă de autoritatea lui Dumnezeu, o decizie de a fi copilul Său şi nu o metamorfozare imediată a mentalităţii omului obişnuit. Decizia luată conduce spre naşterea din nou şi, după această „înnoire a minţii", începe maturizarea. Urmează procesul zilnic prin care Cristos ne modelează prin situaţiile mai dificile în care ne pune sau în care permite să ajungem. În acelaşi timp, El ne oferă soluţia în Cuvântul Său, dar ne lasă liberul arbitru în asumarea deciziei de a asculta de planul Său, sau a ne lăsa cuprinşi de disperare şi astfel să cădem în deznădejde. („Să nu vă potriviţi chipului veacului acestuia, ci să vă prefaceţi, prin înnoirea minţii voastre, ca să puteţi deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută şi desăvârşită" — Romani 12:2)

În urma mărturisirii noii credinţe, cei din jur doresc confirmarea autenticităţii credinţei noului convertit, confirmare care să constea în validarea adevărului rostit public, de către fapte. Semenii vor să vadă care e diferenţa între viaţa lor şi umblarea lui, dacă acesta pretinde că drumul pe care a pornit are o altă destinaţie.

Schimbarea omului din interior va fi foarte vizibilă şi în exterior. Astfel că, atât în comunitate, la şcoală, acasă, cât şi în biserică, creştinul autentic va fi o lumină. Nu se va remarca prin perfecţiune, ci prin vădita dorinţă de desăvârşire, prin progrese mici, dar foarte evidente în acţiunile cotidiene şi prin pacea şi liniştea ce-l însoţesc oriunde ar merge, indiferent de circumstanţele în care se găseşte.

În relaţia omului cu Dumnezeu, scopul principal este cunoaşterea tot mai îndeaproape a lui Dumnezeu şi adâncirea sinelui în El şi în Cuvântul Său. Viaţa de creştin, în adevărata ei esenţă, este timpul petrecut în rugăciune în prezenţa lui Dumnezeu. Aşa cum într-o relaţie comunicarea este indispensabilă, tot aşa rugăciunea, care reprezintă modul de comunicare a omului cu Dumnezeu, este indispensabilă în menţinerea şi aprofundarea relaţiei.

Un alt lucru care îl va caracteriza întotdeauna pe un creştin va fi iubirea de semeni. Va iubi fără rezerve, chiar pe duşmani şi pe oamenii cei mai degradaţi de păcat şi suferinţă ai societăţii, pentru că a experimentat dragostea lui Dumnezeu şi vrea să o împărtăşească şi cu alţii. Însă un creştin nu poate cuprinde cu mintea nici măcar un crâmpei din dragostea Duhului Sfânt pentru un suflet pierdut, până când Duhul Sfânt nu va iubi un astfel de suflet prin el.

Acţiunile unui creştin, reacţiile pe care le are la şcoală şi în comunitate sunt oglinda timpului petrecut pe genunchi în cămăruţă. Atât acasă, la şcoală, în comunitate, cât şi în biserică, creştinul trebuie să fie o lumină, un bun exemplu pentru cei din jur, un sfătuitor înţelept şi un om al rugăciunii.

Creştinul în comunitate

Doria Szabo – clasa a IX-a
Colegiul Național *„Mihai Eminescu”* Oradea

Dintre toate fiinţele lumii, omul a fost hărăzit de Dumnezeu cu cele mai alese calităţi, acelea care-1 diferenţiază de animale şi îl ridică în înaltul cerului, aducându-1 aproape de Dumnezeu, prin chip şi asemănare.

Omului i-au fost dăruite nu numai raţiunea şi sentimentele, ci şi capacitatea de a-şi exprima gândurile şi trăirile folosind gesturile şi cuvântul, mai ales puterea cuvântului. După cum spunea părintele Stăniloaie "Cuvântul omenesc are într-adevăr o mare , o misterioasă putere. El micşorează sau face să dispară realităţi masive şi poate crea altele".

Dumnezeu a adus totul la existenţă prin puterea cuvântului Său. El a făcut lumina, cerul, a despărţit uscatul de ape şi a făcut vegetaţia, luminătorii cerului, animalele din ape şi din aer, animalele de pe pământ. Frumuseţea creaţiei, însă nu era deplină, iar Creatorul a hotărât să o desăvârşească spunând: "Să facem om după chipul şi după asemănarea Noastră..." (Facere 1,26).

După ce 1-a creat pe Adam, văzând Dumnezeu că acesta este singur , a hotărât să îi facă "ajutor potrivit", şi a creat-o pe Eva, din costa lui, ca să-i fie ajutor, ca să se iubească, ca să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Astfel, a fost creată prima familie şi a fost binecuvântată de Dumnezeu prin cuvintele: " Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-1 supuneţi; şi stăpâniţi peste peştii mării,peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietăţile ce se mişcă pe pământ şi peste tot pământul!" (Facere 1, 28).

Familia este numită "biserica cea mică". Ea este mediul cel mai propice pentru a transmite copiilor credinţa şi viaţa creştină dobândite de către părinţi prin participarea la sfintele slujbe, prin ascultarea şi împlinirea Cuvântului lui Dumnezeu, prin experienţa rugăciunii şi a postului.

Membrii unei biserici sunt asemenea ca membrii unei familii. Ei trebuie să se iubească, să se ajute, să se respecte, după cum ne mărturiseşte Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, care zice: "...de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămâne întru noi şi dragostea Lui în noi este desăvârşită" (I Ioan 4, 12).

Între familie şi biserică există o strânsă legătură. Însă şi şcoala se încadrează în această legătură, pentru că toate trei constituie factorii care formează caracterul şi personalitatea omului, sau într-un cuvânt au în vedere omul, în plenitudinea lui.

Familia are ca importantă misiune creşterea şi educarea copilului sădindu-i în suflet adevăratele valori. Şcoala se ocupă de instruirea acestuia, îi deschide o poartă spre cunoaşterea lumii, adică a creaţiei lui Dumnezeu.

Biserica se ocupă de creşterea duhovnicească a omului, de mântuirea lui, însă pentru mântuire sunt absolut necesare virtuţile creştine şi harul lui Dumnezeu, pe care omul îl primeşte prin Taina Sfântului Botez.

Virtutea este "hrana sufletului", ea îl face pe creştin plăcut lui Dumnezeu, dar pentru aceasta omul trebuie să dezvolte virtutea în propria viaţă până ajunge să spună "nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine".

Virtuţile teologice, credinţa, nădejdea şi dragostea sunt activate prin Taina Sfântului Botez, si prin harul divin omul le dezvoltă permanent, ele fiind în strânsă legătura una cu alta. Pe Dumnezeu îl cunoaştem prin credinţă, ne îndreptăm spre El prin nădejde, ne unim cu El în modul cel mai deplin prin dragoste. "Trăind în virtute, suntem ai lui Dumnezeu", ne spune Sfântul Antonie cel Mare.

Virtuţile cardinale: înţelepciunea, dreptatea, cumpătarea, curajul, câştigate prin puterile fireşti ale omului, călăuzesc viaţa credinciosului faţă de sine şi faţă de semeni. Dar nu există mântuire fără cunoaştere, cunoaştere fără instruire şi instruire fără învăţător şi învăţăcel. De aceea, Mântuitorul a fost numit şi Învăţător, iar una dintre misiunile Bisericii a fost aceea de a învăţa. "...mergând învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. " (Matei 28,19).

Şcoala, familia, Biserica sunt asemenea unor pictori sau sculptori care modelează sufletul micului creştin spre o viaţă duhovnicească. Sfântul Ioan Gură de Aur numea sufletele copiilor "icoane minunate ale lui Dumnezeu".

"Pictorii în fiecare zi, pun în faţa lor şi-i dau culorile trebuitoare, sculptorii, fac la fel: dau jos ce este de prisos şi adaugă ce trebuie. Tot aşa şi voi, ca nişte sculptori, întrebuinţaţi tot timpul vostru liber spre a sculpta statui minunate lui Dumnezeu; îndepărtaţi ce este de prisos, adăugaţi ce trebuie şi uitaţi-vă cu grijă la ele în fiecare zi: care este darul natural al copiilor, spre a-l dezvolta, care este defectul, spre a-l îndrepta" (Sfântul Ioan Gură de Aur, Despre creşerea copiilor). Din slovele Sfântului Ioan Gură de Aur reiese clar misiunea familiei, a şcolii, a Bisericii în ceea ce îi priveşte pe creştini.

Astfel, creştinul aplică în societate toate valorile dobândite în cadrul familiei, şcolii şi Bisericii, având ca principal scop o societate mai bună, morală, mai sănătoasă spiritual. În acelaşi timp, creştinul este pregătit pentru a duce o viaţă bună, bucurându-se de toate minunile pe care Dumnezeu i le-a pus înainte, trăind în pace şi armonie cu sine însuşi, cu Dumnezeu şi cu semenii.

În societatea de azi, care este dominată de consum, care este refractară la ideea de Dumnezeu, care este deranjată de prezenţa lui Dumnezeu şi de principiile Sale morale, creştinii trebuie să devină nişte mărturisitori ai Lui Hristos prin cuvânt, dar mai ales prin fapte.

Aşadar, rolul creştinului pregătit de familie, de şcoală şi de Biserică, este de a fi MĂRTURISITOR al lui Hristos, într-o lume tot mai secularizată, şi dacă este necesar să fie chiar MUCENIC pentru Hristos.

A fi creștin

Andrei Șuteu – clasa a IX-a
Liceul Teoretic *„Aurel Lazăr”* Oradea

Creştinismul este religia întemeiată de Iisus Hristos, în care Dumnezeu S-a descoperit pe deplin oamenilor, i-a învăţat tot ce le era necesar şi i-a întărit cu puteri noi de viaţă. De aceea s-a spus despre creştinism că este a doua creaţie a lumii.

A fi creştin înseamnă mai mult decît simpla cunoaştere a învăţăturii. A crede în Iisus Hristos înseamnă mai mult decît semnifică vorbele: înseamnă a-L avea pe El în inima ta, a-L face pe El inima ta, înseamnă să ai un moment, o clipă în viaţa ta în care te-ai întâlnit real cu Iisus, clipă care să nu-ţi ajungă viaţa întreagă de a o desfăşura între oameni. Iată de ce un creştin adevărat este acelaşi acasă, la şcoală, la biserică şi în societate.

Acasă e locul în care fiecare dintre noi ne simţim cel mai bine, acasă e sertarul în care ne depunem toate lacrimile şi zâmbetele, acasă e locul din care izvorăşte răbdarea şi bunătatea, acasă e pacea, liniştea, bucuria. Acasă înseamnă familie, fraţi, bunici... De aceea, a fi creştin acasă înseamnă a te aşeza în faţa lui Dumnezeu într-o rugăciune lăuntrică deopotrivă pentru tine şi familia ta, a înţelege că rugăciunea ta e un foc care mistuie întreg universul şi ajunge grabnic la Dumnezeu. A fi creştin acasă înseamnă a plânge şi a râde în acelaşi timp cu familia ta, dar mai cu seamă a-i iubi căci *Dumnezeu este iubire si cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu, iar Dumnezeu rămâne în el (* I Ioan 4, 16) sau *Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiţi unul pe altul, precum v-am iubit Eu pe voi* (Ioan 13, 34-35).

Acasă e locul în care totul începe, continuă şi se termină în iertare. *Iertaţi si veţi fi iertaţi (* Luca, 6,37), spune Domnul. E1 este pildă de adevărată iertare pe cruce, pentru că atunci când durerile îi copleşeau întreaga fiinţă, a iertat. Iertarea este medicamentul fericirii şi de aceea în familie, mai mult decât oriunde soarele nu trebuie să apună peste supărarea noastră. Sfinţii Părinţi spun că *Dacă ierţi, iartă totul! Altfel n-ar mai fi iertare.*

La şcoală, ştim cu toţii atât de bine că, dacă nu suntem prezenţi unii în inimile altora, întotdeauna o lacrimă curge. Avem o plăcere bolnavă să ne osândim, să judecăm, să împărţim *dreptatea,* dar nu dreptatea Domnului, ci dreptatea omului. Un creştin adevărat ştie să deschidă cerul pentru colegii săi cu lucruri mărunte, ştie să mângâie atunci când doare, ştie să plângă când colegul său plânge şi ştie să se bucure cu prietenul său. La şcoală, ca şi acasă dacă

ştii să respecţi, să nu invidiezi, să ierţi, dar mai cu seamă să iubeşti, nu vei fi niciodată considerat o stâncă dură şi rece, ci vei deveni treptat un nor care nu va atinge doar culmile, ci mai ales cerul.

În legile sacre ale inimii, la şcoală sau oriunde în societate, în viaţa unui creştin adevărat nu are ce căuta invidia sau orice urmă de răutate. Suntem legaţi de oameni prin fel de fel de legături, prin sânge, teamă, speranţă, dorinţe, iubire sau lucruri mărunte, care ne vor influenţa în alegerile noastre viitoare. Prietenia e un veşmânt fin şi scump, tors din firul nobleţei, fidelităţii şi dragostei. Ea e menită să mângâie şi să ajute căci *mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să pună pentru prietenii săi (* Ioan 15,13).

Între creştinii primelor veacuri exista o frăţietate nelimitată, trăind toţi ca fraţii şi surorile în Domnul. Şi astăzi putem fi la fel! Când cel de lângă noi este în lipsuri, să ne doară necazul lui ca şi cum ar fi al nostru. Dacă nu avem ce dărui, să oferim măcar o vorbă de alinare. Milostenia, spun Sfinţii Părinţii, izvorâtă din dragoste şi inimă sinceră este superioară postului ori rugăciunii cu lacrimi. Mila nu ţine cont de naţionalitate, religie sau stare socială căci Dumnezeu ne va judeca după mila pe care am avut-o faţă de semeni, după cuvântul Său care zice: „*Milă voiesc, iar nu jertfă." (Matei* 12,7)

Omul este o fiinţă care se roagă. Şi dacă o face cu atâta ardoare în societate, în casa sa, la şcoală cum ar putea să nu o facă în biserică, în casa lui Dumnezeu? Rugăciunea este convorbirea tainică dintre om şi Dumnezeu, este înălţarea sufletului la Dumnezeu. Biserica este locul în care sufletul se înalţă la ceruri, iar cerul se coboară pe pământ. Creştinul fără biserică este ca primăvara fără soare. Rugăciunea de acasă este o introducere pentru rugăciunea obştească din biserică.

În casa Domnului, creştinul se purifică şi se curăţă prin Taina Spovedaniei şi a Împărtăşaniei atunci când i se încredinţează lui Dumnezeu întru totul căci povestea vieţii fiecăruia, oricât de tristă ar fi, dacă este dăruită lui Dumnezeu, poate deveni oricând povestea vieţii unui sfânt. În biserică speranţa, credinţa şi iubirea trăiesc. În biserică creştinii niciodată nu sunt singuri, căci Hristos plânge durerea omului şi dăruieşte iubirea Domnului!

În concluzie, Creştinismul este viaţă în Hristos: „*Gustaţi Şi vedeţi că bun este Domnul."* Dacă vom umbla cu pricepere pe calea vieţuirii creştine, vom descoperi în lumină iubirea izvorâtă din căldura şi din pacea iubirii lui Hristos. *Dumnezeu este iubire (* I Ioan 4, 8) şi vrea să-L iubim, mai mult decât orice, prin iubirea dintre noi, pe care El însuşi a pus-o drept lege a iubirii noastre faţă de El.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rând, şi prin distanţare de paragraful anterior (6 pt.)

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:
  - Prenumele şi numele autorului,
  - Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
  - Volumul (dacă este cazul)

- Ediţia lucrării (dacă e cazul)
- Traducătorul cărţii
- Editura la care apare cartea
- Localitatea şi anul apariţiei cărţii
- Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom,* în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură pagină, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latină (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române,* Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = ibidem (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci când se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci când trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!